

Tartu Ülikool
Maailma keelte ja kultuuride kolledž

Sandra Timpmann
DOKUMENTAALFILMI „VEGAN: EVERYDAY STORIES” TÕLGE JA TÕLKE
ANALÜÜS
Magistripjekt

Juhendaja: Reelika Saar, MA

Tartu
2018

SISUKORD

Sissejuhatus.....	3
1. Sihttekst.....	5
2. Funktsionaalne tõlketeooria ja skopos	84
2.1 FUNKTSIONAALNE TÕLKETEOORIA.....	84
2.2 <i>SKOPOS</i> -TEOORIA.....	85
2.3 RELEVANTSUSTEOORIA.....	85
3. Tõlkeülesanne	87
3.1 TÕLKEPROTSESS	88
4. Valik tõlkeprobleeme.....	90
4.1 KULTUURISPETSIIFILISTE ELEMENTIDEGA SEOTUD TÕLKEPROBLEEMID	90
4.2 TERMINOLOOGIAST JA RUUMIPIIRANGUST TULENEVAD TÕLKEPROBLEEMID	97
Kokkuvõte.....	105
Kasutatud kirjandus	107
Summary	110

SISSEJUHATUS

Magistriprojekti eesmärk oli tõlkida režissöör Glenn Scott Lacey dokumentaalfilmi „Vegan: Everyday Stories“ subtiitrid eesti keelde ja saada teada, kas relevantsusteooria ja funktsionaalne tõlketeooria koos skopos-teooriaga on abiks tõlkeprobleemide lahendamisel. Magistriprojekt sisaldab lisaks tõlgitud subtiitritele ka tõlkimisel aluseks võetud teoreetilisi seisukohti, tõlkeprotsessi kirjeldust ja valitud tõlkeprobleemide analüüsi. Töö on üles ehitatud kolmest suuremast osast: sihttekst, teoreetiline ja analüütiline osa. Teoreetiline osa tutvustab funktsionaalsest tõlketeooriast lähtuvaid tõlkimise lähtekohti ja relevantsusteooria rakendamist tõlkeprotsessis. Sealjuures keskendub funktsionaalne tõlketeooria Katharina Reissi ja Hans Vermeeri *skopos*-teooriale. Magistriprojekti analüütiline osa kirjeldab tõlkeprotsessi ja magistriprojekti autor analüüsib selles tekkinud probleeme kultuurspetsiifiliste elementide, taimede, spetsiifiliste ravimite, kultuurilist tähtsust omavate toitlustusasutuste ja nende toitude ja muu sarnase tõlkimisel. Analüütilises osas pöörab magistriprojekti autor tähelepanu ka veganluse kui maailmavaate terminoloogiale ja selle korrektsele tõlkimise olulisusele.

Dokumentaalfilm „Vegan: Everday Stories“ keskendub nelja väga erineva inimese eludele. Kõiki neid ühendab siiski üks tunnusjoon – veganlus. Dokumentaalfilmi neli põhitegelast on 8-aastane tüdruk Genesis Butler, kes veenab oma kuueliikmelist perekonda hakkama veganiteks, ultrajooksja Yassine Diboun, kelle kuritegelik minevik mõjus halvasti ta perele ning ta enda elule, Renee King-Sonnen, kelle abikaasa on mitmendat põlvkonda veisekarja kasvataja ja kes avab Texase osariigis loomade varjupaiga ja Jerry Hastey, kelle põhitööks on vegantoite pakkuva toiduauto majandamine. Filmitegijad ise on öelnud, et nende eesmärk filmiga oli näidata, et veganid on täiesti tavalised inimesed meie seas, kes on otsustanud teha oma tervise, loomade ning maailma suhtes paremaid valikuid. Filmis ei ole võikaid stseene tapamajadest ega farmides kannatavatest loomadest, kuid on tehtud üks intervjuu naisega, kes kirjeldas, millised tunded teda valdasid, kui ta külastas tapamaja ja tutvus seal lähemalt ühe tapale mineva lehmaga. Samuti on filmis intervjuusid mitmete

tuntud inimestega üle maailma, kes innustavad teisigi valima vegandieeti, mis on hea loomadele, keskkonnale ja tervisele (Humane Decisions: 2017).

Magistriprojekti autor valis tõlkimiseks audiovisuaalse teose, kuna sellise tõlkevormiga puutub ta isiklikult igapäevaselt kõige rohkem kokku. Varem on Tartu Ülikoolis tehtud mitu audiovisuaalset tõlget käsitlevat magistriprojekti, kuid audiovisuaalne tõlge ja dokumentaalfilmid ei ole väga populaarne valik. Tõlkimiseks valiti veganlust käsitlev filmi, kuna teema pakub autorile huvi. Varem ei ole tõlkeõpetuse lõpuprojektid käsitlenud veganismi ja ka eestikeelset materjali selle kohta on pigem vähe. Seni avaldatud materjalide hulka kuuluvad tõlkeraamatud toitumisest, vabakutseliste ja tihti nimetute tõlkijate poolt tõlgitud audiovisuaalsed materjalid, mis on leitavad Youtube'ist. Suurem osa veganismiga seotud materjalidest jääb pigem foorumitesse ja sotsiaalmeedia suletud gruppidesse. Magistriprojekti arenedes otsustas autor keskenduda kultuurispetsiifilistele elementidele, toitlustusasutuste nimetustele ja toitudele, spetsiifiliste ravimite ja taimede nimede tõlkimisele, kuna just nende sõnastamisega eesti keelde tekkis kõige rohkem probleeme. Ka märkas autor, et tähelepanu tuleb pöörata veganismiga seotud terminoloogia korrektssele tõlkele, sest veganismi võib käsitleda kui maailmavaadet ja on oluline, et selle tõlkimisel saaksid kõik detailid korrektselt edasi antud. Magistriprojektist ja selles olevast audiovisuaalsest tõlkest võiks kasu olla näiteks toitumisspetsialistidele ja inimestele, kes on huvitatud veganlusest ja soovivad selle kohta saada rohkem informatsiooni. Magistriprojekti autor loodab, et erinevate tõlkeprobleemide lahenduskäigud ja nende tulemused on kasulikud tõlkijatele, kellel tekib raskusi näiteks veganismi, taimede, spetsiifiliste ravimite ja teiste magistriprojekti analüüsitud elementide tõlkimisega.

1. SIHTTEKST

Kaks kuud tagasi hakkasin
kanu kuuti panema

nagu ikka igal õhtul,

nad kõik jooksid mulle järgi,

vaid tema jäi teistest maha.

Ta ei tõusnud püsti.

Mõtlesin, et see on imelik.

Läksin tema juurde

ja küsisin hellalt,
kas ta saab tõusta.

Ta vaatas mind ja tegi
lihtsalt sellist häält ...

Ta ei saanud püsti.

Võtsin ta sülle

ja üritasin ta õrnalt maha panna.
Ta kukkus lihtsalt kokku.

Tuli välja, et
ta oli oma kõõlust vigastanud

või lihast, ma pole kindel,

mis oli juhtunud, kuid
ma tõin ta oma majja.

Panin ta Tommy kontorisse

paariks päevaks.

Ma söötsin talle kaerahelbeputru.

Mul on üks ravim,
milles on kurkumit

ja uimastava juustumarja juurt.

Selles on suurepäraseid ürte
ja muid söödavaid taimi.

Mõtlesin, et kui
see on mulle hea,

ravib minu põletikku,
siis võib seda ka kanadele anda.

Hakkasin talle ravimit

andma väikse süstlaga,
kaks-kolm korda päevas.

Ta hakkas paranema,
see võttis palju hoolt ja armastust
ning ühtäkki...

Oi, tere! See on Dixie.

Sa ju tunnud Dixiet.

Äkitselt kõndis ta paremini.

Kuigi ta meenutas veidi
kekslevat kauboid.

Ta kippus ühel jalal hüppama,

kuid muidu läks tal hästi.

Äkitselt, paari päeva pärast
oli tal jälle halvem.

Hakkasin kanu kuuti panema,

tema istus maas

kuudi äärel.

Enne taimetoitlaseks hakkamist
armastasin võileibu,

eriti kanavõileibu.

Nagu kõik teised inimesedki
tuln õhtul koju

võileivaga,
just kana omaga.

Mu jalge ees siblisid kanad.

Igal inimesel ei ole
sellist käega katsutavat tunnet,

võimalust elada sellises rantšos

ning hakata
äkitselt veganiks.

Minus hakkasid tekkima ebakõlad,

minu mõtteis, hinges,

ma sõin kanu
ning armastasin seda kana.

Me ei söönud kunagi
enda loomi, isegi mitte lehmi.

Me pole oma
lehmi kunagi ise tapnud.

Me ostsime alati poest

need ilusad, roosad pakendid.

Ta jääb magama.

Mäletan elavalt, kui köögis

tema jalga ravisin,

andsin talle süstlast

oma ravimit,
mäletan elavalt,

et ravisin teda ja

tundsin kõhus tunnet,

et sõin kanu ja ravisin

teda ning hakkasin lihtsalt nutma.

Hakkasin lihtsalt nutma,

nutsin sügavalt, häälekalt,
õudusega, lihtsalt nuuksusin.

Sest ma ravisin tema jalga

ja sain aru, et kõik
söövad neid.

Keegi ei mõtlegi sellele.

Üks sõber helistas mulle,
olin vahetustega tööl ja väsinud.

Ta ütles, et tuleksin kohale,

et on üks tüdruk,
kes tahab minuga kohtuda.

Ütlesin, et ta valetab.

"Sa valetad alati."

Ta valetaski.

Läksin siiski kohale.

Kohtusin temaga.

Renee on imeline inimene.

Ta on alati teinud
suurepäraseid tegusid.

Üks esimesi, mida
mul õnnestus näha,

oli tema kontsert Houstonis,
kus ta esines 2000-3000 inimesele.

Viskasin talle lavale roosid,

sest ta oli pealaulja.

Ta oli läbimurde äärel.

See oli pöörane ettevõtmine.

Temast võis kirjutada raamatu,

tema muusikakarjäärist.

Mistahes põhjusel

see siiski ei juhtunud.

Oo, Shanendoah,

ma soovin sind näha,

Oo, voolav jõgi,

Oo, Shanendoah,

ma soovin sind näha,

üle metsiku Missouri.

Muusika rahustab Hermanit.

Ma laulan talle pidevalt.

Ma näen, kuidas
ta silmad muutuvad,

kui ma talle laulan, kuidas
ta kõrvad lähevad kikki.

Karvad ta seljal
pole enam turris.

Varjupaigaas oli ta betoonpõrandal.

See polnud tore.

Ta ümber olid haukuvad koerad.

Ta oli väga stressis,
kui ta siia tõime.

Väga.

Sinna ehitame me talle aia

ja kodu.

Ta jalad saavad esimest korda

üle pika aja puudutada maad.

Tahame ta välja saada.

Tahan nii väga, et ta oleks õues.

Hermani omanik suri ära.

Ta jäeti kuueks kuuks üksi.

Lapsed tulid ja tegid maja tühjaks,

viisid mööbli ära, võtsid koera

ja kassi, kuid jätsid sea maha.

Herman hoolitses enda eest ise,

varjupaiga töötajad

võtsid ta peale ja tõid varjupaika.

Renee, jumal

õnnistagu teda,

on nädal aega

seda üritust korraldanud.

Ta on kulutanud kogu oma raha

sellele projektile.

Ta abikaasa,

me rääkisime siis telefonis,

oli keskpäeva päikese käes,

niitis muru ja ehitas aedu.

Kuhu küll panna

tapamajast päästetud vasikad?

Ütlesin talle "Ma ei tea, Salise,

ma ei tea, kas suudame siga võtta,

ma pole kunagi seaga tegelenud,

meil pole tema jaoks kohta.

Ma ei tea."

Kui see suur torm siit üle käis,

siis kaotasid kõik oma aiad.

Paljud Lake Jacksonis, Danburys,

seega on meil palju kõnesid ja

kui ta veel sellega helistas..

Ma ei suutnud talle ära öelda.

Vahetasime umbes 50 tuhat e-kirja,

rääkisime, kuidas
me selle tehtud saaksime,

kes ütleb talle,

kes ta peale korjab,
mida me talle söödame,

kuidas teda meelitame,
kes majja läheb,

kuidas me seasulu ehitame,

kuidas me seasulu jaoks raha kogume.

See oli suur sündmuste keeris.

Mul tekkis tohutu austus

Renee vastu, sest ta tõesti on..

Ta saab alati kõik tehtud.

Võtan asja nii, et mida külvad,

seda lõikad.

Kui teed midagi head,

siis teeb keegi ka vastuteene.

Üritan alati aidata.

Renee teeb sama.

Kui ta hakkas loomade
varjupaigast rääkima,

siis ma ei öelnud talle seda,
kuid ma mõtlesin,

et pean vist lahutama.

Sest see on naeruväärne.

Texases see ei toimi.

Ta tahtis seda proovida ja Renee
on väga enesekindel inimene,

talle ei saa öelda,

et ta ei või midagi teha.

Ma ei tahtnud Texase

osariigis varjupaika avada.

See polnud minu elu eesmärk.

Minu eesmärk oli olla kuulus

lääne kantri laulja.

Arvasin, et see ma olen ühel päeval.

Mõistate?

Seda ei juhtunud.

Abiellusin farmeriga, kes
on kogu oma elu kõvasti tööd teinud.

Ta ostis selle koha, et
oma pensionile lisa teenida.

Me ei teeninud üldse raha.

Traktorite

laenumakse tähtajad lähenesid.

Tuli osta veel üks traktorireha,

ning nüüd ütlen mina talle, ei,

see punane treiler siia enam ei tule.

Me ei müü rohkem vasikaid.

Kui see punane treiler veel

üks kord siia tuleb,

siis mina lähen sellega kaasa.

Lähen tapamajja, kui ma pean.

See oli minu jaoks protsess,

sest ma armastan

oma abikaasat.

Ma ei tahtnud öelda, et

kahju, et sa lähed.

Olen üritanud oma mehele näidata,

et on olemas viis,

millest tal varem polnud aimugi,

sest tema ajalugu,

tema kultuur, tema viisid

maailma vaadata on

väga traditsioonipõhised.

Ta on neljanda

põlvkonna karjakasvataja.

Ta vanavanaisa karjatas

San Antonios lehmi,

hobuse ja kannustega ning

neil oli oma kaubamärk.

Tommyl on see veel alles.

Talle on see oluline,

taastada see ajalugu.

See on Tommy pärand.

Tommyl pole lihtne öelda,

et see kõik ei tähendagi midagi.

Kuid ta vaatas, kuidas ta

naine muutub, kuidas ta naine

tõmbab piiri, vaatas kuidas ta

kogus kokku kõik

inimesed üle maailma,

kes toetasid varjupaiga ehitamist

Texase osariigis ja see muutis

ka teda ennast.

See muudab minu abikaasat.

Ma naersin ta üle

ning ütlesin, et seda ei juhtu

ja lõpuks pani ta mu paika.

Veganimaailm tuli talle appi.

Ta kohtus inimestega,
kes temasse uskusid.

See oli imeline, hakkasin seda jälgima
ja ei suutnud uskuda, mis toimub.

See tundub siiani nagu unenägu.

Nad on imelised.

Kui tal on mure,
siis keegi tutvusringkonnast aitab
teda ja see mure kaob.

Ma arvan, et meil kõigil on võimalik
muutuda ja uuesti sündida.

Näeme seda Mercy For Animals'is
iga päev.

Keegi, kelle perekond
omas veiserantšot

otsustab loobuda kõigest,
mis neile tuttav oli

ning hakkab veganist
loomade õiguste eest seisjaks.

Me näeme iga päev, milline
jõud on kaastundel.

Äkki oleks parem süüdata küünal

ja mitte needa pimedust?

Kogu maailma pimedus ei suuda
kustutada ühe küünla valgust.

Usun, et teistsugune maailm
on võimalik.

Vaiksel õhtul kuulen
ma hingetõmbeid.

See on saab raske olema, ma tean.

Kuid ärge kartke.

Pidage meeles Mahatma Gandhi sõnu.

Esmalt nad ignoreerivad,
siis nad naeravad,

siis nad võitlevad sinuga
ja siis sina võidad.

Jõhkardid ning kiusajad on Koljat.

Kuid Taavet on teel.

Äkki on ta selles ruumis.

Äkki ta on keegi teie seast.

Kui mitte sina, siis kes?

Kui mitte nüüd, siis kuna?

See on mu tütar, Genesis Butler.

Aitäh!

Tere, minu nimi on Genesis
ja ma olen 8-aastane.

Ma olen vegan ja aktivist,
nagu oli ka mu onu Caesar Chavez.

Hakkasin veganiks, sest
mina ei usu, et loomi

tuleks panna tapamajja
ja tsirkustesse.

Inimesed ei pea
sööma loomi, et elada.

Kõik mu lemmiktoidud, näiteks
pitsa ja makaronid juustuga,

on olemas
taimetoiduversioonina.

Hakkasin aktivistiks, et seista
selle eest, mis on õige.

Et näidata lastele, et neil on hääl.

Protesteerin tsirkuste ja teiste
kohtade vastu,
kus loomi vangistatakse.

Aitan inimesi, kes on pimedad.

Nad ei tea, mis loomadega sünnib.

Ma jagan ka informatsiooni

selle kohta, mis toimub ja kuidas
hakata veganiks.

Ma räägin isegi oma sõpradega.

Minu eesmärk on, et nad
hakkaksid veganiks.

Ma olen siin põhjusega.

Minu põhjus on see, et kogu
maailm hakkaks veganiks.

Aitäh, et mind aitate. Rahu.

Oh, issake.

Olgu, olgu.

Ta polnud isegi veel nelja aastane.

Ta sõi alati kananagitsaid,

see oli ta lemmiksöök.

Lugesin kõiki raamatuid

laste kasvatamise kohta,

sest ta oli mu esimene laps.

Paljud raamatud ütlesid,

et kui see on kõik,

mida laps süüa tahab

ja kui ta on valiv, siis

las nad söövadki kananagitsaid

või mida iganes nad soovivad.

Mõtlesin, et olgu, ma usun reklaame,

valgesse lihasse ja kui ta joob

piima või sööb õunu sellega

või kiirtoitu,

siis hea küll.

Andsin neid talle, sest need
tegid ta õnnelikuks

või vähemalt ma arvasin seda, sest

ma uskusin reklaame.
Kuid need ei teinud teda õnnelikuks.

Ühel päeval ta lihtsalt küsis minult,
et kust meie toit tuleb?

Ma ütlesin, et saame selle toidupoest.

Ta ütles, et sealt see küll ei tule.

Ta teadis ja sellel hetkel

ma teadsin, et pean
tegema raske otsuse.

Kas ma räägin talle tõtt?

Või lihtsalt viin jututeema mujale?

Mu instinktid võtsid kontrolli üle,

ma ütlesin, et räägin talle tõtt.
Ütlen alati endale kui lapsevanemale,

et kui laps midagi küsib, siis annan

neile kõige ausama vastuse,
sest nad vajavad seda.

Ma ütlesin talle, et tema
toidu jaoks, mida ta sööb,

tapetakse loomi ja
ta oli väga kurb.

Ma ei teadnud,
kas ta teab selles vanuses,

mida tähendab surm.

Sügaval sisimas ta teadis.

Ta küsis, et mida me tapma peame?

Ma ütlesin, et kanu ja lehmi,

seletasin talle, et
veiseliha tuleb veistelt

näiteks kotleti jaoks.

See pole veiseliha, see on lehm.

Kana on tegelikult päriselt lind,

väike linnuke.

Ta ütles, et tead mis?

Ta ütles, et ei taha enam
ealeski seda süüa.

Üks kõige toredamaid, kuid
samas kõige tüütumaid asju

loomade õiguste eest
võitlemise juures on

see, et enamuse ajast ei
peame mitte kunagi

veenma inimesi, et
nad hooliksid loomadest.

Inimesed armastavad loomi nagu nii.

Me lihtsalt peame
inimesi veenma,

et nad mõistaksid, et nende
armastatud koer

on emotsionaalselt samal tasemel
kui lehm, keda nad söövad.

See on ebakõla.
Peame panema juba

olemasoleva armastuse

loomade vastu
vastavusse oma tegudega.

Vaatan inimesi nagu Genesis

ja mulle tundub, et ta elab

oma tõekspidamistele kindlalt,
enamus inimesi seda ei tee.

Kui paljudel lastevanematel
on olnud kogemus

lastega, kes on nelja aastased,

kuuesed, kaheksased,

üheksa aastased, söövad kotleti
ja küsivad emalt, et mis see on?

Emal ütleb, et see on kotlet.

Nad küsivad, et kust see tuleb.

Emal ütleb, et lehmalt.

Ning ühtäkki on laps hirmunud.

Last tuleb õpetada

oma hirmust edasi liikuma.

Üks meie tööülesanne
on neile meelde tuletada,

et nende õud oli õigustatud.

Kaheksa aastane laps,
kes on kotleti söömisest

ära hirmutatud on
põhjendatud vastureaktsioon.

See on õigustatud vastus.

6-aastane, 9-aastane,
kes sööb

kotletti nagu sel
polekski tagajärgi

keskkonnale, nende
endile või loomadele,

on viga.

See on minu jänku.

Ta nimi on Charlotte ja mu ema sõber,
ja minu sõber, Nina andis ta mulle.

Ta on mulle väga kallis,

sest tal on ainult üks jalg
ja mul on käsil missioon

leidmaks ta teine jalg.

See on kellegi käes.

Ja ma pean ta jala leidma.

Kuna ma arvan, et see pole õige,

et tal on ainult üks jalg.

Ta rääkis mulle, kuidas jänku,

mitte päris looduses olev jänku,

jooksis veskist läbi, ta oli

sellest väga huvitatud.

Kui ta selle koju tõi

ja mulle näitas,

siis oli see veidi kole, kuid..

Kuid sellel on iseloomu
ja see on mulle loogiline,

võrreldes sellega, mida
loomad üle elavad.

Kõik loomad ei näe samasugused välja,

kuid nad kõik vajavad armastust.

Ta on lihtsalt armas tüdruk.

Lihtsalt armas, jah.

Ma ei tunne, et ma ei
peaks teda armastama,

kuna tal on ainult üks jalg.

Kõiki loomi tuleks armastada.

Neid ei tohi piinata.

Charlotte on vinge, sest
iga kord kui ma nutan

või olen kurb, siis
on ta minu jaoks olemas.

Kui mul on sõpra vaja,
siis tema on olemas.

Ühel päeval,
kui ma imetasin oma last,

tuli ta minu juurde ja vaatas oma õde

imetamise ajal ja ütles, et ema,

kust meie piima saame?

Ma ütlesin: "Oh ei, ma hakkam
täna veganiks."

Ma juba teadsin, et see juhtub,
asi oli kindel.

Sel päeval hakkasime veganiteks.

Sellest hetkest alates
pole me tagasi vaadanud.

Mõned korrad olen
vaadanud šokolaaditahvlit

ja talle vahele jäänud.
Kui ma talle šokolaadiga vahele jäin,

pani ta käed puusa ja ütles "Ema!"

Mõtlesin, et oi, nüüd saan loengu.

Ta ütles, et kui mina
sellega hakkama ei saa, siis tema saab.

Ärgu ma arvaku, et pean hakkama

veganiks, kuna tema seda on.

Ta ütles, et saab
sellega ise hakkama.

Ära kunagi alahinda oma häält.

Kui räägid lahkelt ja siiralt,

siis inimesed kuulavad.

Igal infolehel, mille mina

või Genesis ära anname,

on potentsiaali muuta

kellegi elu igaveseks.

Ära unusta kunagi, et peame istutama

nii palju seemneid, kui

inimlikult võimalik on.

Mõned neid hakkavad kasvama,

mõned ei hakka,

kuid peame edasi võitlema,

peame olema väljas,

harima rahvamasse.

Korporatsioonilt pole

võimalik saada ausust.

Peame minema tänavatele, jagama

informatsiooni ja inimesed vastavad

sellisele lahkuse sõnumile.

Kui tema sellega hakkama saab,

siis kuidas täiskasvanud ei saa?

Sellepärast ta

mind nii väga inspireeribki.

Oma esimesel koolipäeval kandis ta

"Armastage loomi, ärge sööge neid"
t-särki.

Ta ema küsis peale koolipäeva,

kas lapsed narrisid teda

või ütlesid midagi lõuna ajal.

Genesis vastas jah.

Ta ema küsis, mida nad siis tegid?

Genesis rääkis, et nad
vehkisid viineritega

tema näos, hõõrusid
salaamit ta põskedele.

Emä küsis, kas ta nuttis?

Genesis ütles, et nuttis.

Emä küsis, kas ta nuttis kuna

nad narrisid teda?

Genesis ütles, et ei.

Ta nuttis, kuna nad ei mõista,

et nad teevad loomadele haiget.

Keskmine inimene sööb umbes

looma oma elu

jooksul, kui võtta arvesse ka kalad.

Veetes kõigest minutit jagades

ära sadu infoleht, päästab see

pika aja jooksul tuhandeid loomi

õuduste elust, mida me ei

suudaks ettegi kujutada.

Kuid iga päev lähme välja

ja jagame

ära umbes mõni

tuhat infolehte.

Paljud inimesed hakkavad

selle tõttu veganiteks

või taimetoitlasteks.

Inimesed on tänu meile

nendest probleemidest teadlikud,

see on esimene samm.

Iga revolutsiooni esimene

samm on haridus.

Seda mina ja Genesis
terve aeg teemegi.

Esmalt polnud ma selle poolt,
lihtsalt sellepärast, et

ma tean, et täiskasvanud
võivad olla ebaviisakad

laste ja teiste täiskasvanute
suhtes ja ka vastupidi.

Kuid kui ta seda tegi
ja ta ema kaasa löi,

siis ma usun, et on lihtsalt
võimatu sellise lapse vastu õel olla.

Ma lihtsalt loodan, et

nad näevad temas seda sädet.

Et see võib juhtuda ka teistega,

kuid usun, et temaga mitte.

Muidu ma ei laseks tal seda teha
Ta lihtsalt.. Tal on..

Ta avab end teistele.

Ta paneb inimesed
end mugavalt tundma.

Isegi inimene, kes planeeris

olla õel või kes tavaliselt
ongi ebaviisakas,

siis kummalisel kombel
on isegi nemad temaga toredad.

Ta elab oma nimele vääriliselt
juba sünnist saati.

Ta on Genesis.

Ta on miskit uut, miski
mida me pole varem näinud.

Seda, mida tema teeb

juba iga päev ei näe.

Ma pole kunagi näinud,
et lapsed seda teeksid.

Seega mulle see sobib, jah.

Mulle sobib.

Kui lapsed on väikesed, ütlevad nad,
et tahavad saada selleks ja
tolleks, kui kasvavad suureks.

Mina tahaksin olla Genesis,
kui vanemaks saan.

Sest..

Sest tema hing ja kaastundlikkus,

kuidas ta iga päev ärkab ja
ma teda näen,

see on lihtsalt vinge.

Näha, kuidas see tervele perele

edasi nakatub, kõigil on palju

kaastundlikust loomade suhtes,
teiste inimeste suhtes,

kodutute suhtes, me näeme isegi

kuidas kodutud inimesed
ja minu väike poeg nutavad,

kui me ei saa talle raha anda.

Kõik algas Genesisest,

ta tuletab meile meelde,
et peame olema

veidi rohkem kaastundlikud,
mitte lihtsalt

teiste inimeste või
oma pereliikmete suhtes,

vaid kõikide teiste suhtes
maailmas, ka loomade suhtes.

Lastel on loomulik side loomadega.

Mida rohkem aega edasi,
seda rohkem me suudame

vastu võtta kindlaid asju,
mis ei tundu õiged.

Me hakkame uskuma, et julmus

loomade suhtes on normaalne.

Mõnes mõttes muutume võltsiks.

Selle asemel,

et järgida oma instinkte,

humaanset intuitsiooni
ja loomulikku empaatiat.

Usun, et lapsepõlvest perspektiivist

kinni hoidmine ja suhe loomadega

ja loodusega on väga
väärtuslik, see on

ilus kogemus, kui lapsed,
kes on noored

hoiavad sellest kinni ja jätkavad

seda kogu oma elu jooksul.

Ma teadsin, et midagi on valesti.

Teadsin, et ma ei joo
nagu tavalised inimesed.

Ma jõin end pildituks,
sain alkoholimürgituse,

mälu kadus, jäin haigeks,
jõin enne kooli,

tavalised kümnenda
klassi õpilased nii ei käitu.

Mu elus oli olnud palju traumat,

see on üks nimetavaid jooni

inimeste seas,

kel tekivad sõltuvused.

Lahutus ja isa kohaloleku puudumine,

meie perekond oli lõhki rebitud.

Alkohol oli eliksiir, mis aitas

asju veidi paremaks muuta.

Läksin Elevensisse ja teistesse

sarnastesse poodidesse

ja sõna otseses mõttes

varastasin külmkappidest alkoholi,

panin selle oma pükstesse

ja läksin maja taha

üksinda alkoholi jooma.

Pärast keskkooli lõppu hakkasin

reisima lõuna Floridasse,

Miamisse, South Beachi

ja hakkasin regulaarselt

tarbima kangemaid uimasteid.

Umbes peale seda aastat hakkasin

tarvitama kokaiini ja

juba 25-aastaselt

olin igapäevane alkoholitarbija

ja suitsetaja

ning väga ebatervislik.

Ausalt, ma ei peaks

praegu siin olema.

Ma peaksin olema surnud.

Ma võtsin mitu korda

peaaegu üledoosi.

Olen olnud koledates autoavariides,

kus inimesed on tulnud sündmuspaigale

ja näinud sõidukit

ning küsinud, kas
peaksin minema haiglasse.

Olen sooritanud kuritegusid

ja pääsenud mitu korda puhta nahaga.

Käitusin väga ebamoraalselt
ja hooletult,

mind lihtsalt ei huvitanud.

Mind ei huvitanud.

See oli justkui appikarje.

Tahtsin, et mind päästetaks.

Helistasin oma vennale

keset ööd,

nutsin telefoni otsas.

Ta ütles, et vajan abi.

Ma ei mäleta seda tänaseni,

kuid seda ma ütlesin ja usun teda.

Ma armastan oma venda ääretult,

läksin talle külla

ja mu õde oli seal,

mu vend oli seal, vennanaine,

mu ema, mu väike nõbu oli seal.

Istusime ja rääkisime,

ühtäkki toon muutus,

veidi.

Ma arvan,

et see oli mu ema, kes ütles,

et tegelikult tulid nad kõik kokku,

et minuga rääkida,

rääkida minu probleemist.

Olin koos mulle kallite inimestega,

nad kõik ütlesid ringis,

kuidas ma neid mõjutanud olen,

mida ma ei oleks uskunud.

Arvasin, et mõjutan ainult ennast.

See on minu elu,

laske ma teen, mida tahan,

teie tehke, mida teie tahate.

Ma ei saanud aru, et see on isekus

ja et enesekesksus on piin.

Nad kõik ütlesid mulle seda

ja see tegi mind tummaks

Nad ütlesid, et aitavad mind,

kui lasen ennast aidata.

Läksin 28 päeva kestvale

võõrutusravile.

Õeldakse, et suur puu

võib saada alguse väikesest seemnest,

sealt algasingi mina.

Inimestel on minult palju küsida

ultrajooksu või veganismi

või selle ja tolle kohta.

See on väga lihtne

See on lihtsalt lihtne, saate aru?

Kõik seisneb tegelikult armastuses.

See on tühimik, mis tuleb täita.

Hea töö, semu.

Vau!

Tere, hani.

Tere, suur poiss.

Kuidas elad?

Oli tore näha,
et ta minu juurde tuli.

See polnud kõigest

sabaliputus.

Kogu ta keha värises

edasi ja tagasi.

See soojendas mu südant.

Suhe koerte ja inimeste vahel

on üsna sügav.

Mul polnud vastutustunnet

omada lemmikloomi minevikus.

Nüüd oli õige aeg võtta koer.

Olles vegan saad aru,

kui palju loomi kasutatakse

kaupadena.

Me ei pea neid raha saamise

eesmärgil ära kasutama.

Saad aru, et loomadel on

sellised tunded ja palju armastust.

Kas arvad,

et ainult koerad on sellised?

Või ka teised loomad?	Võta heaks.
Kas lehmad on sellised?	Näeme varsti.
Kas sead on sellised?	Nägemist.
Saad aru?	
See oli minu jaoks üleminek.	Sellest ajast saadik, kui kabiini sisenessin ja selle veokiga sõitu alustasin
Tere, Jen.	
Tere, Yassine, kuidas läheb?	on see olnud väga lahe.
Hästi, aga sul?	Tunnen end karmina.
Kuidas jookse läks?	
See oli väga tore, kuid raske.	See on väga suur veok ja samuti väga raske.
Usun, et said hakkama.	Seega mitte ainult suuruse pärast
Ootan vanni juba väga.	ei ole väga raske pidurdada, see kaalub pea 5896 kilo.
Tore, su vann on valmis.	
Sa oled floatooriumis, võid üles minna.	Päris lahe on siia üles ronida ja sõita
Tore, tänan sind.	selle vana hea veokiga.

Me elame veiniriigis.

See siin on meie puder ja piim.

Siin on palju veinikeldreid.

Ma ei usu, et keegi
oleks need kunagi kokku lugenud.

Neid on liiga palju.

Kui vaadata seda suurt

veinikeldrite hulka,

siis tuleb seda ressurssi kasutada.

Sest et miks mitte?

See on ju väga hea.

See on minu jaoks parim ja

selletõttu muudan oma

menüüd pidevalt,

et minna kööki ja mõelda,

et huvitav, kuidas see
maitseks, kui ma lisaksin seda.

Kogu arvamus, et vegantoit

on maitsetu,
see on halb arvamus.

Inimesed ütlevad mulle pidevalt, et
on seda söönud.

"See pole väga hea."

Vastan, et jah, olen ka söönud.

Olen söönud halba veganitoitu.

Söönud halba pitsat

Kui sind huvitab, et toit oleks hea.

Mind ei huvita mitte ainult see,
et toit oleks hea,

vaid jalustrabav.

See oleks erakordne,
ja nagu valmistaksin midagi,
mida maitsen ja siis mõtlen, et
see on hea,

kuid päris mitte jalustrabav.

Pean lisama midagi,
et see seda teeks.

Usun, et inimesed peavad
lihtsalt tulema ja proovima.
Kuuldes sõna vegan

mõtlevad nad võltsile.
Kuid see pole.

Maitse on lihtsalt erakordne.

Paljud inimesed ütlevad, et
kui kord seda süüa

siis nad ei tahagi enam

võtta hamburgerit,

peale seda kui on tema toitu söönud.

Jah.

Tuleb üle saada mõttest, et

see on võltstoit, kuna see ei ole.

Ma ütleksin samuti, et paljudel
inimestel on mulje,
et oi, see naine on vegan

või see mees on vegan.

Nad söövad porgandeid, jah?

Ei, toitu ju.

Tõelist ja head toitu.

Ei pea olema vegan,

et tulla ja proovida vegantoitu.

Märkasin, et üks vanem härrasmees

oma veteranimütsi ja märkidega

oli natuke nagu eksinud, segaduses.

Nagu ta ei tunneks pooli toite

siin menüül ära.

Mis see on?

Ta oli veidi rahutu.

Tean, et ülesid,

et ma ei ütleks

isale, et see on vegan.

Kuid tütar utsitas teda,

tavaliselt võikski olla keegi kaasas.

Ei, ma pole kunagi varem

veganitoitu proovinud.

Aitäh.

Nautige!

Mul on üldine arvamus.

See on võltsliha.

Põhimõtteliselt.

See on päris hea.

Ta oli täna väga mures, et
siia tulen

ja proovin vegantoitu.

Ta ütles, et sööksin kodus midagi.

Ma ei söönud ja mõtlesin,
et pean midagi sööma.

Olen üsna üllatunud.

See oli väga hea.

See on väga hea.

Ma süön selle lõpuni.

Mul oleks salvrätti vaja.

Õhtul, kui ma lähen

laudade juurde ja kõnnin ruttu mööda,
siis võtab tütar mu käe ja tõmbab mu

laua juurde ja peab mulle ütlema,

et isa pole kunagi vegantoitu süönud
ja talle väga meeldis see.

See lihtsalt teeb mind uhkeks.

Sest nüüd on vegantoit kättesaadav.

See pole veider, kauge asi.

Tule nüüd.

Olles loomaarmastaja,

siis see polnud selline asi,

sellel ajal kui kohtusime,

mis oli kättesaadav.

Kuid nüüd kui tal on
vegantoiduauto,

siis ta korraldab
palju üritusi SPCAle

ja teistele
sarnastele organisatsioonidele.

Ta annetab nende heaks.

Mu naine on vegan,
see tähendab, et pole nahktooteid,

nahast kingi, nahast vöösid,

nahast käekotte, mitte midagi,

mis pärineb loomadelt üleüldse.

Alguses, kui ta selle
teema üles võttis,

eriti veganiks olemise,
minu ignorantsuse tõtt
söögi suhtes sel ajal,
mõtled, et

kust oma valgud saad?

Kust saad kaltsiumi?

Kust kõik vitamiinid ja

muu sarnase saad?

Tuleb välja, et loodus taimede näol

pakub kõike seda.

Tuleb lihtsalt järgida

hästi tasakaalustatud dieeti.

Kui te mõtlete, kas ma saan
piisavalt valke,

siis minge kõige lähemal asuvasse
maapiirkonda,

valige välja kõige suurem pull,
kelle leiате.

Või minge võidusõidurajale
ja leidke

kõige tugevam täkk, keda näete.

Minge loomaaeda,
otsige kõige pikem

kaelkirjak, kõige suurem elevant.

Kõikidel nendel loomadel
tugevad lihased,

mis on saadud taimetoidust.

Nad on veganid.

Seega, jah.

Kass on lihasööja,

seega rohke lihasöömine

ei tee sind suureks.

Taimedest saab piisavalt valke.

Uuringud näitavad nüüd selgelt,

et taimedest koosnev dieet

on parem, kui mistahes dieet.

Riiklikud poliitikakujundajad

hakkavad seda tähele panema.

Kui Jerry kokkab taimetoitu,

siis mul pole sellega probleeme.

Kümme aastat tagasi oleksin

läinud poodi ja ostnud liha,

mida sellele lisada, kuid enam mitte.

Nüüd hakkam aru saama,

et kõiki neid toitaineid on võimalik

saada, valke on võimalik saada,

kõike, mis vajalik saab

taimedest koosnevat menüüst,

hirmud kaovad ära.

Soovituslike toidunõuandeid

ameeriklastele

uuendatakse iga viie aasta

tagant, et see oleks arengukava

sellele, mida tuleks süüa.

See tähendab, et iga koolilaps,

iga toiduabiprogramm,

tegelikult iga toitumisprogramm

peaks vastama soovituslikel

toitumisnõuannetele, mis on

ameeriklastele ette nähtud.

Need on väga tähtsad.
2000. aastal kaebasime kohtusse

USA põllumajandusosakonna,
sest leidsime,

et kuus
komitee liiget üheteistkümnest

omasid majanduslikke sidemeid
lihatööstusega,

piimatööstusega, munatööstusega.

Võitsime selle kohtuasja.

See avas protsessi dramaatiliselt

ja sellest ajast saati on nõuanded
muutunud järjest paremaks.

Äri ajamisel ei saa olla

pidevalt väsinud.

Sul peab olema
Tasakaalustatud dieet

ja ma usun, et kuna
ta on vegan,

kuna tal on taimepõhine dieet,

siis ta energiatase on kõrgem.

Okei.

Olen hämmastunud.

Renee võtab eesmärgi midagi teha

ja teebki selle ära.

Alates sellest, kui ta selle rajas,
pole ma saanud

siin käia väga palju, sest
ta on väga ülekoormatud,

kuid olen teda Facebookis jälginud

ja see on olnud huvitav.

See avaldab muljet.

Ta on tubli, see on imeline.

Teate miks?

Ma ei saa öelda, et

oleksin vegan,

kuid ta on inspireerinud mind muutma

seda, kuidas asju vaatan.

Ta on mu silmad avanud asjadele,

mille olemasolust polnud mul aimugi.

Neid treeniti õrnalt lahkusega.

Neil pole hirmu.

Paljud inimesed lähevad karjamaale

hobuse järgi ja nad jooksevad ära.

Nad ei taha, et nende juures oleksid.

Nendele hobustele see aga sobib.

Nad on perekond, kohe kindlasti.

Kohe kindlasti.

Mul on tema olnud 23 aastat

ja siin ta ka sureb.

Ta on siin seni, kuni

jääb vanaks ja koidab viimne päev.

On nii?

Ta oli õnnetus.

Ta polnud ettekavatsetud,

kuid armastame teda siiski.

Lähme nüüd, Herman!

Kuulsime, mida Renee teeb siin

nende loomade jaoks.

Kui võimalus avanes,

siis teadsin, et kõik see toimub.

Olime ajahädas,

kuid tundsin,

et pean sellest osa saama.

Ta ajab siin õiget asja.

Iga kord, kui on võimalus miskit
sellist teha,

siis üritan võimalusest haarata.

Olen kindel, et ilmselt

jääme siia, et kõike jälgida.

Oleme siia pannud palju
aega ja pingutusi

ja sellest saab tema kodu.

See teeb meid õnnelikuks,
kui näeme teda siin rõõmsana.

Oo Herman, oo Herman,
armastame sind nii väga,

Näeme hinge su silmades

Ja teame, et sul oli raske

Oo Herman, oo Herman
Me armastame sind väga

Näeme hinge su silmades

Ja teame et sul oli raske

Mis mind Reneega ühendab..

Vaadake motot mu särgil.

See on selle varjupaiga moto.

Kõik loomad loevad, igäüks neist.

Tema jaoks on see midagi isiklikku.

kui sa ei hakkaks veganiks.

Vaata.

Nii et, tee oma kodutöö ära.

Houdini kohtub temaga esimest korda.

Saab tehtud.

Ta üritab mind juba ümber muuta.

Mitte kellelgi meist polnud selle sea jaoks valikuid.

Olgu, Renee, ma lähen nüüd minema.

Tema oli selle sea pääsetee.

Aitäh kõige eest.

Sain just aru, et järelikult

Ma hindan sind.

ta läks ta majja hommikul

Pole probleemi, pole probleemi.

kell 9:30 , väravad avatakse kell 10.

Nii väga.

See on väga ilus lugu.

Olen tagasi esmaspäeval,

Kui tahate olla osa etendusest,

et mõne asja eest hoolt kanda, eks?

vaadata meelelahutust ja

Aitäh.

kõnelejaid,

Tead, et sa ei teeks seda projekti,

siis saame teada,

et olete siin ainult

kui tulete siia ette.

Olgu?

Ma tean, et seal on müüjad

ning see on tähtis,

kuid tahame hetkeks näha,

kes kohal on.

Eks?

231 ei ole?

232?

233.

234?

Kas on kohal?

Okei, sa võitsid!

Ole nüüd.

97 inimest ostsid pileti.

97 inimesega kogusime

umbes 8300 dollarit.

Inimesed panid sulas mulle

tuhandeid dollareid pihku.

Inimesed surusid mulle pihku

saja dollarilisi rahatähti.

Kõigest mina, jalutasin ringi,

rääkimata sellest,

mis juhtus kontoris.

Rääkimata sellest, mis juhtus hiljem.

See oli valang.

Ma olen kirurg, kuid spetsialiseerun

kaalu langetamisele.

Teen kaalulangetamise
lõikusi ja meditsiinilisi

kaalulangetamise dieete,
harin inimesi

taimedest koosneva dieedi kohta.
Vegandieet sobib diabeetikutele,

südamehaigetele,
vähki haigestunutele.

Mida, putukas juustes?

Nad ei taha isegi putukaid tappa.

See on olnud..

See muutis seda, kuidas
inimesi meditsiinis ravin.

See on mu esimene ravimeetod.

Südamehaigused on number
üks surmapõhjuseid.

Südamehaigused on
täiesti ennetatavad.

Sul ei pea ole südamehaigusi

isegi kui oled
geneetilise eelsoodumusega.

Kui sa sööd taimedest
koosnevat toitu,

eriti vegantoitu,
siis on vähetõenäoline,

et saad südamehaiguse.

Sama diabeediga,
sama kindlat tüüpi vähiga

Sama ülekaalulisusega.

Seda kõike saab dieediga ravida.

Lastele tegelikult
ei meeldi liha süüa.

Me surume seda neile peale.

Meie laseme neil valida,
mida nad ise tahavad.

Üsna pea nad otsustasid, et

ei taha loomi süüa.

Kui nad said aru, siis tema

ütles, et kas pole mitte imelik,
et siin on kana

farmis ja siis on kana, keda süüakse?

Ma ütlesin, et need on üks ja sama.

Ta küsis, et kas päriselt sama?

See oli lõpp kanade söömisele.

Oleme loomade varjupaiga farm,

kes saab esimeseks
veisekarja rantšoks,

mis muutub vegan varupaiga farmiks

Texase osariigis.

See ei üllata mind, et

meil pole täna
siin sadu inimesi, ausalt.

Kuid see on tõusuteel.

Hoidke alt.

See on tulemas.

Texase teadlikkus on tärkamas.

Väga lahe on see, et need inimesed,

rääkisid üks päev Joyga,

rääkisid talle, mida me teeme.

Ta ütles, et meil on siin lehmad.

Texase pikasarvelised.

Mõnikord lehmad, väikesed tited,

lähevad laste juurde ja armuvad

nendesse lehmadesse.

Kui nad lähevad oksjonile,

ning enamus neist lähevad,

nad müüakse maha ja

nad tapetakse ära.

Seega meie adopteerime Frosty.

Frostyst saab meie

esimene Texase pikasarveline.

Ta hakkab olema siin karjamaal

koos Hermani ning kogu

teise vahva seltskonnaga.

Kui ta alustas varjupaiga loomisega,

hakkasin mõtlema tagasi

kogu oma elule

ja sellele, mida ma

loomade kohta mõtlesime.

Olin kergendatud, sest nüüd

nüüd mõtlesin, et kui see töötab,

siis saan võtta hulga

lehmi lemmikloomadeks

ja ma ei pea neid turule viima.

Renee ütles, et nad pole

lemmikloomad,

nad on iniviidid.

Ütlesin, et olgu,

võime võtta hulga indiviide.

Bullseye, kuidas läheb, tüdruk?

Kuidas elad?

nad lubasid.

Kuidas läheb, tüdruk?

Enne tapmist

Tahtsin minna tapamajja

võitlesid loomad meeleheitlikult

ja näha täpselt, mis

Nad liikusid meeletult ringi

seal toimub.

ja tõmblesid,

Tahtsin veidi filmida.

kui nad läksid tapmisele,

Küsisin oma sõbralt,

isegi kui neid ei tapetud.

sõbralt, kes on tegelikult arst,

Mitmeid kordi neid lihtsalt

kelle onu oli üldjuht

vigastati või nõrgestati.

suures tapamajas.

Tegelikult ma nägin, et seda

Küsisin talt, arvasin,

juhtus enamuste lehmadega.

et nad keelduvad.

Kuid küsisin siiski,

Nad tegid elektrilöögi pigem

kas oleks võimalik

kaela kui pähe,

mul seda teha ja üllatuseks

kuna arvatavasti

neid pole raske lüüa

strateegilisse kohta
nendes tingimustes.

Seega loomad kukkusid maha.

Nad panid ahelad neile
tagumiste jalgade külge.

Need loomad olid veel elus,

lehmad olid veel täiesti elus.

Nad olid veel võimelised liigutama.

Nad polnud enam nii tugevad,

et ära minna, kuid nad olid

veel võimelised liigutama,
nad olid veel teadvusel,

nende silmad olid pärani.

Siis pani tapamajatöötaja

neile aheldad külge ja nad

riputati tagumist jalga pidi üles

ja töötaja tuli nende juurde,

seisis platvormile, et ta

oleks lehmaga samal tasemel.

Siis läks ta lehmale lähedale

ja lõikas lehmalt jalad küljest.

Põlvest alt poolt, kolm jalga

välja arvatud see jalg, mille

küljes ta rippus.

Need kolm jalga kukkusid põrandale.

Siis tuli töötaja jälle ta lähedale

ja tõstis lehma saba üles,

ning täitsa saba otsast

tegi vertikaalse sisselõike.

Ma ei tea, kui sügava või pindmise,

kuid vertikaalse sisselõike ja
siis pani lõikeriista ära.

Siis tõmbas ta

lehmanahka alla,

nii et lehma oma nahk
rippus ta oma pea kõrval,

mõlemal pool pead.

Siis tegi ta sisselõike

ta kaela ja veri purskas sealt välja.

Lehm hakkas oma enda vere

kätte lämbuma,

lõpuks ta suri ära.

Läksin valdusaladesse.

Esmalt nägin, et need loomad

oli väga, väga hirmunud.

Kuidagi teadsid nad kõik, mis toimub,

sest nad hakkasid tagasi liikuma

ja kartsid meid, isegi valdusalades,

sest kuidagi nad tunnetasid,
et midagi on valesti.

Ma arvan, ma arvan..

Kuid valdusalade külastamise

lõppedes

nägin lehmi, kes olid paigutatud

individuaalselt, osad olid paigutatud

suurtesse gruppidesse.

Ma ei tea miks, kuid lõpuks

nägin lehma, kes oli üksinda.

Suur, ilus, üleni valge lehm.

Ta oli kohutavalt hirmunud.

Oli näha, et ta oli
väga, väga ärevuses.

Ta kartis väga.

Mul on tunne, et kuidagi nad teavad.

Ma ei tea, kuidas nad seda teavad,

kuid võib olla tunnevad nad
vere lõhna, sest see oli...

See oli kohe tapamaja kõrval.

Võib olla nad tunnevad seda
lõhna, ma ei tea.

Kuid ta oli väga närviline.

Olime külastust lõpetamas,

küsisin mehelt, kes mulle
ümbrust näitas,

kui nii võib öelda,

küsisin, kas võiksin jääda

selle lehmaga sinna

Ta jäi minuga ja

me rääksime lehmaga umbes
15 kuni 20 minutit.

Me lihtsalt seisime seal.

Lehm rahunes lõpuks ja isegi

sain teda paitada,
ta tõesti rahunes maha,

tal hakkas palju parem.

Kuid järgmisel päeval läksin
tegelikku tapamajja
ja filmisin kõiki
neid kohutavaid sündmusi,
millest rääkisin, tuli taas
kõikide nende lehmade kord,
see kord oli käes sellele valgele,
ilusale lehmale,
ta pidi minema tapmisele.
See oli palju raskem, sest
sest see valge lehm,
ta isegi ei puigelnud
vastu nagu kõik need teised lehmad.
Ta tundis vere lõhna, ta
kuulis teisi lehmi.

Ta teadis täpselt, mis toimub,
kuid millegi pärast,
ma arvan, et ta mõtles,
et aitan teda.
Sest kui ta tuli,
ta võttis positsiooni
sisse, nad ei pidanud teda
isegi palju tõukama.
Töötajad lükkasid kõiki teisi lehmi
ja nad hüppasid,
nad tõusid tagajalgadele.
Nad üritasid seinast üles ronida
ja see valge lehm tuli otse
minu juurde, sest olin umbes poole
meetri kaugusel nende peadest
oma kaameraga.

Ta kõndis otse minu juurde

ja jõllitas mind.

Teised töötajad lükkasid teda

ja siis metalluks

tema selja taga sulgus.

Isegi siis ta ei võidelnud vastu.

Ta lihtsalt vaatas mind

suurte silmadega ja seisis paigal.

Ta isegi ei pilgutanud.

Ta justkui anus, et teda aitaksin.

Arvatavasti sai ta aru, et ma ei aita

ja see pidi temaga juhtuma.

Muidugi ma ei tahtnud seda.

Muidugi.

Kuid see oli nii raske,
sest ta nagu anus

minu abi,

ja ma ei saanud miskit teha.

Ära anna alla.

Pead keskendumata ja leidma

ebamugavuses mugavuse.

Täna teeme tööd

külgmiste liigutustega.

Kiiruisutajad, eks?

Lähme küljele ja vahetame jalgu.

Okei?

Viis, neli, kolm, kaks, üks, läks!

Võtke ilusti T-positsioon.

Hoidke neid laiali.

Neli minutit ja start.

Kui need väikesed hääled

tulevad su pähe, ütlevad,
et pead alla andma,

alla andma nagu elus,

kui see muutub raskeks,
siis ärge andke alla.

Te suudate selle ületada.

Suru edasi, tule
edasi teisele poole.

Üks, kaks, kolm!

Kohtusin Yassine'ga Ithaga
linnas New Yorgi osariigis.

See on kummaline väike linn, kus ma

olin Cornwellis õppejõud.

Yassine elas oma venna

ja vennanaisega linna ääres.

Ta tuli ühte mu joogatundi.

Õpetasin sel ajal joogat

ja see oligi algus.

Ta tuli tundidesse tagasi

ja oli joogas väga halb.

Ta tuli ka meditatsioonitundidesse

ja oli veel hullem, sest ta

vajas kümmet abivahendit,
tekki, patja.

Mu õpetaja kulutas vähemalt

20 minutit, et teda

mugavasse asendisse seada,
ta keha oli nii pinges.

Tal olid pikad, lokkis juuksed,
mis olid ponisabas

ja ta oli veidi suurem, kui praegu.

Mõtlesin, et vau, see kutt

tuleb siia tagasi ja

ta on väga halb selles.

Mõtlesin, kas ma meeldin talle.

Läksime mesinädalatele Costa Ricale

enne abiellumist ja kohe

pärast abiellumist läksime
farmi varjupaika

New Yorgi põhjaosas

ja jäime sinna ööseks.

Meil oli imeline kogemus

loomadega sideme loomisel.

Mäletan, et läksime puhkusele

koos tema mingisse

Lõuna-Ameerika riiki

ja temalt küsiti, et

miks ta liha ei söö?

Minult ei küsitud,

kuid see oli imelik,

et üks mees siin

Lõuna-Ameerika riigis

ei söö liha,

seega Yassine ütles,

et ta ei taha loomadele haiget teha.

Kelnerid naersid ta üle

Mõtlesin, et see oli nii tõetruu

ja julge Yassine'ist näidata
empaatiat ka teistele.

Usun, et see oli talle suur hetk,
sest see oli üks esimesi kordi,

kui talle väljakutse esitati
või küsiti miks.

Sel hetkel ta ei rääkinud
kasuteguritest tervisele.

Ta kohene vastus oli, et ta
ei taha loomadele haiget teha.

See näitab väga hästi,
milline inimene ta on.

Meie jooksjad ei ole
mitte ainult veganid,

vaid nad esinevad kõrgel tasemel.
Usun, et nüüd peaks olema selge,

et me saame piisavalt valke.
See pole enam küsimus.

Meie, veganjooksjad, hoiame kokku
ja näitame üksteisele

ning oleme uhked üksteise üle, kui
me esineme suurel areenil
kõrgel tasemel.

Üks, mida tõeliselt naudin,
on kokkamine

veganitele ja mitteveganitele
oma kodus
ja näha, kuidas nende silmad
lähevad särama,

kui toit on väga hea ja
kuidas see kõhtu täidab.

Ma usun, et paljudel
inimestel on vale arusaam.

Nad arvavad, et ei saa

rahuldust või ei

saa kõhtu täis, sest nad

ei söö suurt lihakäntsakat,

mis nende kõhtu täidaks.

Armastan, kui inimesed

tulevad külla ja

ütlevad, et see oli suurepärane söök.

Nad tunnevad end hästi ja see

oli täiesti taimedel põhinev söök.

Enne, kui sööma hakkame,

tahan öelda toosti.

Tahan teid tõesti tänada,

et tulite külla, kõigi terviseks!

Edu sellel nädalal

Jah, terviseks.

Jookse kiiresti.

Peale õhtusööki õhtul enne jooksu,

mulle meeldib minna välja

kenale, aeglasele sörgile

koos sõpradega.

Esimene kord kohtusin

Yassine'ga 50 miili jooksul

Seattle'i ääres, selle jooku

nimi oli White River 50 Miler,

ma jooksin ja ühtäkki

ta tuli minu juurde ja hakkas

rääkima, et ta

hakkas veganiks,

et ma inspireerisin teda.

Ta läks täitsa pööraseks

ja mõtlesin, et kes see on?

Samal ajal mõtlesin, et vau, tal

on tõesti energiat.

Mõtlesin, et annan alla lõpuks,

kuid ta jäi minuga

veel järgmiseks viieks miiliks

ühel jubedal tõusul,

tal oli hääles nii palju energiat,

sama palju ka kopsudes ja südames.

Yassine on üks karismaatiline

jooksja, ultrajooksja.

Oleme huvitav ja imelik punt,

kuid oleme ka..

Me suudame

jätkata sealt, kus pooleli jäime ja

ma usun, et see on spordi
ning ka vegantoitumise võlu.

Kindel joon ühendab meid,

see on jooksmine ja veganism.

On alati tore tulla tagasi

ja koos olla, olla koos sõpradena
nagu polekski aega möödunud.

Oleme sügaval sisimas
samad indiviidid.

Aastal olin kirja pandud
esimesele lääne osariikide

miili jooksule,
arvatavasti suurimale

jooksule, kus ma elus osalenud olen.

Olin just sel talvel üle läinud
vegandieedile.

Mu peas olid ikka veel kahtlused.

Kas see tõesti töötab?

Mõtlesin, et peaksin
arvatavasti veidi liha sööma.

Nädal enne jooksu.

Peale seda, kui ma selle jooksu
võitsin olles taimetoidul,

ei olnud enam tagasiteed.

Ma ei kahelnud enam endas
ja võitsin

järgmise lääne osariikide
100 miili jooksu.

Scott Jure oli pioneer
veganjooksja,

hakkame nüüd rohkem ja
rohkem kuulma,

et see on muutumas tavalisemaks.

Eelmisel aastal pärast Apalatšide
rajal jooksmist,

mis on rohkem kui 2000 miili
üle 14 osariigi,

kus on umbes 152 tuhande
kilomeetri väärtuses kõrgusemuutusi,

Scott murdis Apalatšide rajarekordi

kolme tunniga.

Ultramaratonide ja veganismi

vahel on palju paralleele.

Sa ei saa sellesse pea ees hüpata.

Mõnikord pead leidma kogukonna,

pead seda proovima,

ütleva inimestele,

et seda tuleks vähemalt kuu aega

proovida, see peab kehaga
kohanduma,
kohanduma teistsuguse toidu
ja teistsuguse dieediga.
Su keha pole sellega harjunud.
Inimkehal läheb paar nädalat,
et asjadega harjuda, selletõttu
tavaliselt öeldaksegi, et
mine taastusravile,
näiteks 28 päevaks.
Selleks, et keha saaks
uue elustiiliga harjuda.
Sa tahad, et su kõhtu sügataks, jah
Tahad, et su kõhtu sügataks.
Kindlasti on olemas korrelatsioon

spirituaalsete praktikate ja
mitte haiget tegemise
ning veganismi vahel.
Kindlasti ka minu varasema elustiili
ja selle vahel, kuidas täna elan.
Elasin varem väga kahju tekitavat elu
enda, oma keha ja oma
kallite inimeste suhtes.
Nüüd üritan elada
rohkem spirituaalsemat elu.
Minu jaoks tähendab see ka üritada
teha nii vähe kahju, kui võimalik.
Üritan anda endast parima.
See on vägagi kooskõlas

sellega, kuidas ma täna elan
ja kuidas ma tahan elada.

See idee süüa loomseid tooteid.

Sellest sitast pole midagi
kahjulikumat.

Mis oleks veel kahjulikum,
kui planeedi hävitamine

ja kõikide ressursside ära kasutamine
ning enda mürgitamine?

Esimene tšakra ütleb, et ei
tohi end ära mürgitada, eks?

Hoolitse enda eest,
et teenida planeeti.

Esimene asi, mida teed,
on enda mürgitamine,

sest viis, kuidas loomseid tooteid
toodetakse, on mürgitamine.

Jättes kõrvale fakti, et
taimedest koosnev menüü

on turvalisem ja tervislikum,
kui mistahes teine.

Kuid viis, kuidas valmistatakse
loomseidprodukte..

See, kuidas see sünnib -
rääkige veel kannatustest.

100 miljardit looma
sünnivad kannatustesse.

Jah, me ei taha teha kahju.

Kui uurida ahimsa usku,

selle tähendust, või seda, kas
tahame olla inimesed, kes

praktiseerivad ahimsat või
tekitavad vähem kahju,
siis asi, mida me ei peaks

tegema, esimene asi

ja kõige tähtsamad asjad, mida me

peame tegema, on eemaldumine
loomsete produktide söömisest.

Sa võid teha, mis tahad.

Maalides võid luua sellise maailma

nagu sa ise soovid, eks?

Maalides pole midagi halvasti.

Näed seda väikest vääntaime?

Võid teha kuhu iganes ahvi.

Genesis, milline on su lemmik?

Siga.

Siga?

Jah.

Kas te teate, mida tähendab
abstraktne kunst?

Ei.

Art For Animal's Sake'i missioon

on anda edasi kunstitunnetust
koos empaatiaga loomadele.

Üritame sisendada
empaatiat loomade vastu

läbi kunstiprojektide.

Kasutame kunsti, kuna see
annab noortele

eelkõige tähendusliku viisi
vaadelda probleeme,

millest me räägime.

Üritame õpetada lapsi

tulema ise järeldestele loomade kohta

ja selle kohta, kuidas neid
kohelda tuleks.

Keegi ütles kunagi, et kui annad

lapsese jänese ja õuna,

siis nad söövad õuna

ära ja mängivad jänesega.

Seega, see kogu

teema surutakse meist
vanemaks saades välja.

Üks projekt, mida tegime

oli laternaprojekt.

Põhimõtteliselt, protesteerimine
loomkatsete labori vastu.

Valmistasime ilusad,

käsitsi tehtud laternad.

Umbes 280 inimest üle terve
Ameerika Ühendriikide

saatsid neid meile
ja me panime need avalikku ruumi,

inimesed nägid neid laternaid,

need tõmbasid neid ligi, sest

see oli väga ilus näitus.

Mida nad selle kohta ütlesid?

Meie ütlesime, et kõik need

laternad esindavad ühte looma,

kelle peal tehakse katseid

selles laboris, mis
varsti siia ehitatakse.

Tuues näitusele miskit ilusat,

mis kutsus esile vestluse,

see kutsub inimesi ligi,

mitte ei tõuka neid eemale

ega muuda neid kaitsvaks.

Genesis ja tema eakaaslased

saavad minu arust väga kasu

sellest ajastust, sest

informatsioon on kättesaadav

ja nad kas tahavad seda ära tunda,

tahavad seda näha

ja tema on saanud

nii heaks eeskõnelejaks,

kuna tal on tugev tunnetus,

kuid tal on ka taust

ja haridus, ükskõik kas ta on

saanud selle ise või oma vanematelt,

ja ta kasutab neid teadmisi.

Usun, et selle tõttu

on ta saanud oma vanuses

nii tugevaks eeskõnelejaks.

Kuna inimesed näevad süütust,

kuid näevad ka küpsust

ja intellektuaalset küpsust,

mida ta teemasse toob.

On väga raske rääkida lapsega,

kui nad selliseid asju ütlevad,

mis on nii tavalised ja filtreerimata

ja siis neid eirata.

Sa lihtsalt ei suuda.

Ühel õhtul jäi ta ööseks.
Ta küsis, et mida me sööme,
kuna me ju oleme veganid.
Me küsisime, et mis talle meeldib?
Ta ütles, et lihapallidega võileivad
ja me ütlesime, et anname
talle siis seda.
Rääkisin temaga veganismist
ja mu ema tegi talle
võileiva, ta sõi selle ära
ja ütles, et see on väga hea.
Peale seda ta lahkus
ja ta ema helistas ning ütles,
et Tahir tahab veganiks hakata.
See oli kõige rõõmsam mõte,

mida olen kunagi mõelnud.
David Carter, rahvusliku
jalgpalliliidu kaitsemängija.
136 kg kaaluv vegan.
Genesis Butler, söötja.
34 kg kaaluv vegan.
Ma purustan su nagu putuka.
Kuid ma ei purusta putukaid,
sest ma olen vegan.
Sul kindlustus on?
Sest sul läheb seda vaja.
Mida?
See pole loogiline.
Hea mäng, Genesis.
Aitäh.

Need olid lihtsalt mu
tavalised võtted.

Järgmisel korral näitan
oma tõelisi võtteid.

Tead, sa ajad päris palju jama.

Need poisid kutsusid mu võistlema

ja mu ema saadab mu siia
armsas, väikeses valges

sädelevas pluusis.

Ta poisid tegid
umbes kätekõverdust

ja siis mõtlesin, et
ei kannata seda enam.

Mõtlesin, et suudan veel.

Ma tegin kätekõverdust.
Tulin koju, mu särk oli üleni räpane.

See oli üleni must ja

ema küsis, et mis juhtus?

Ütlesin, et tegin kätekõverdusi
ja tegin neid asfaldi peal.

Ta ütles, et järgmine kord

teeksin neid murul.

Ta pidi selle ära viskama.

See oli lihtsalt..

Oh, ei.

Tunnen nendele poistele kaasa.

See oli löök nende egole, eks?

Kui ma veganiks hakkasin,

siis kohtusin 72-aastase mehega.

Ta nimi oli Viktoras Kulvinskas,

ma tegin sada kätekõverdust

ja mõtlesin, et see on palju.

Minu jaoks, seda ma arvasin

sellel ajal, et seda oli palju.

Kuid tema tegi kakssada.

72-aastasena, ühe korraga.

See oli justkui meie väike võistlus.

Nüüd ma teen umbes .

Nad siis jamasid sinuga?

Kõik mehed arvasid, et ei suuda seda,

sest oled vegan?

Sa panid neile ära,
olid nendest parem.

Jah, see minuga juhtus.

Kõik arvasid, et kuna

hakkasin veganiks,

siis olen ma nõrk,
väike ja nii edasi,

ja ma ei saa enam mängida.

Kuid kaotasin veidi kaalu.

Kaalusin 120 kilo, kuid siis

võtsin 18 kilo puhast lihast juurde,

nüüd olen tugevam kui kõik teised.

Veganism on parim suund,
mis võtta.

Sa tead ka seda, eks.

Need väikesed poisid, kellele

kätekõverdustes pähe tegid,
nad teavad ka nüüd seda.

Veel üks asi, mis su ema rääkis,

oli see jalgpallimatš,

kuhu sa kohale

ilmusid baleriinikingades?

Oh, jaa.

Ma tulin tsirkuse protestilt.

Mõtlesime, et see oli

mu venna jalkamäng.

Mõtlesime, et see sobib

ja tal oli jalkasärk seljas.

Ta oli valmis.

Jõudsin kohale, mu meeskond,

küsis, kus ma olin.

Mul oli seljas

"Päästke elevantid" t-särk.

Kõik mu protestikraam.

Nad tegid 12-alligaatori reegli.

Esmalt oli see viis alligaatorit.

Nüüd on see kaksteist, sest

sain lipud kergelt kätte.

Mäletan, kui mängisin Pop Warneriga,

kaitseliin pidi ootama

viis alligaatorit, enne kui saime

söötjale järgi joosta.

Seega see lükati sinu pärast

kaheteistkümne peale üle?

Pidime lugema

viie alligaatorini.

Üks alligaator, kaks alligaatorit,

kolm alligaatorit,

kuni viieni välja.

Nüüd lükati see kaheteistkümne peale.

et sa ei saaks nende lippe võtta.

See on ju pool mängu!

Ja nad said ikka pähe?

Mäng on peaaegu läbi.

Seal oli ka suuri poisse.

Genesis, loe veel
kaks alligaatorit.

Mitu väravat sa siis
selle mängu ajal tegid?

Läks!

Viis nulli vastu.

Üks alligaator, kaks alligaatorit,

Skoor oli viis-null?

kolm alligaatorit,
neli alligaatorit, viis.

Kes kõik väravad tegi?

Sina?

Mina teen kaksteist alligaatorit.

Sa tegid värava.

Mine võta nad kinni!

Sa teed väravaid ja

Kuid saan ikka nende lipud kätte.

tiimis on ainult poisid, eks?

Nad ei saanud midagi teha.

Sa mängid poiste vastu.

Nad üritasid sind petta,

Ma olen ainus tüdruk.

Kõik on lihasööjad ja sina oled

ainus tüdruk ja ainus vegan ja

sa lööd kõik väravad.

Nad pidid alligaatoreid suurendama

kaheteistkümnenele, viielt

kaheteistkümnenele?

Lihtsalt, et sina

ei saaks kõiki lippe.

Püha püss, sul läheb paremini,

kui mul kogu selle

jalgpalli värgiga.

Tubli tüdruk.

Me saame jagu.

Me saame jagu.

Me saame sellest ühel päeval jagu.

Sügaval oma südames ma usun.

Me saame sellest ühel päeval jagu.

Me kõnnime käsikäes.

Me kõnnime käsikäes.

Me kõnnime käsikäes.

Me kõnnime käsikäes ühel päeval.

Sügaval südames, ma usun,

et saame ühel päeval sellest jagu.

Sa pole üksik.

Sa pole üksik.

Sa pole täna üksik.

Sügaval oma südames ma usun,

et saame sellest ühel päeval jagu.

Me saame jagu.

Me saame jagu.

Me saame sellest ühel päeval jagu.

Sügaval südames, ma usun,
et saame sellest ühel päeval jagu.

Mulle ei meeldi kasutada
sõnu "tüüpiline vegan".

Ma ei tea enam, kes on
tüüpiline vegan.

Ma ei tea, kas selline asi on olemas.

Usun, et 70ndate versioon
puid kallistavast, kristallijõuga,

Birkenstocke kandva ükssarvikuga
sõitja tüüpi jama

on kestnud juba kaua aega.

Lahkusin kodust peale kõrgkooli,

kõndisin terve tee

New Englandist Tennesseeesse.

Jõudsin Tennessee kogukonda

nimega Farm, tol ajal

oli see
suurim hipide kommuun maailmas.
Seal oli pea tuhat inimest.

Nad kõik olid taimetoitlased.

Me kutsusime neid veganiteks.

Keegi polnud aastal .
kuulnud sõna "vegan".

Võitlesin kõvasti mitmeid,
mitmeid aastaid.

Ma teen ikka trenni,
pole midagi rahuldavamamat,

kui minna poksiringi kutiga,
kes on minust 20 aastat noorem
ja lihtsalt talle tuul alla teha.
Üheksa aastat hiljem ajasin
oma pea kiilaks
ja sekundiks oma elust
leidsin end veganite kommuunist.
See oli Songgwangsa Zen
klooster Lõuna-Koreas.
Läksin sinna ja
hakkasin zeni mungaks,
kavatsusega intensiivselt mediteerida.
Mõistsin, et need inimesed
selles kloostri on elanud
sellisena, mida meie kutsuksime
veganismiks,

juba 750 aastat.
Mäletan üht oma vana treenerit,
kes oli väga traditsiooniline, ta
oli umbes tuhat aastat
vana Hiina mees,
kes ütles, et pean
olema agressiivsem,
pean rohkem liha sööma.
Pean sööma rohkem liha ja
olema veel agressiivsem.
Seal polnud liha, piimatooteid,
mune, villa,
siidi, nahka.
Isegi sääski ei tapetud.
Nad viidi õue.
Samal ajal

istus ta meiega maha
kahe tunni pikkuseks meditatsiooniks

ja ütles, et kõnniksime
keskteel ja

hindaksime vabadust ja tasakaalu.

Nüüd kobi ringi ja anna sellele

kutile tappa, too
koolile karikas kätte.

Kogu mõte seisnes selles, et
kui tahame arenda

teadvuses ja saada
rohkem avatuks,

siis kõige fundamentaalsemalt
tähtsam asi on

lahkus teiste vastu.

See on samasugune
kognitiivne ebakõla

mis ütleb, et võin oma
koera paitada ja armastada

oma kuldset retriiverit ning süüa

topeltpeekoniga juustuburgerit.
See ei olnud minu jaoks loogiline.

Oleme kõik omavahel ühendatud.

Omavahel ühendatud elus on

fundamentaalne spirituaalne õpetus,
ja selle sügavamalt mõistmine,

me vabastame end vabastades teised.

Oleme kõik sellel hullumeelsel kivil,
lendame läbi universumi,
oleme siin koos.

Ma tean, et see kõlab veidi
kristallijõudude moodi,

kuid see on tõesti ainus asi,
mida me kindlalt teame, see on

see, et me kõik triivime
selles kaose meres, eks?

Mägi ei ole siin,

mina ja puud oleme siin.

Mina olen puud ja mina olen mägi,

ja me oleme koos sellel kivil.

See on kõige suurem
muutus, mis aset leiab,

kui inimene mõistab, et saame

tappa ja süüa oma
kaasmaalasi.

Kogu veganismi mõte on

sotsiaalne muutumine,

kuid ka personaalne muutumine,

mis põhineb väljatulekul petlikust

arusaamast, et sa
oled fundamentaalselt

erinev ja võistled teistega,

et midagi saada.

Selle asemel, et näha, et
õnnistame üksteist,

oleme me õnnistatud.
Neli pitsat ilma juustuta.

See on täiesti vegan?

Jah, kuid me

saaksime teha ka neli veganipitsat.

Võin teha need veganijuustuga.

Teate, mis?

Mulle sobib lihtsalt ilma juustuta,

vegan või mitte,

kuid see on suurepärane.

Seda on tore teada.

Seega neli võileiba ilma juustuta?

Neli võileiba, ilma juustuta.

Siis palun kaks piimavaba šokolaadi

ja kaks piimavaba

maasikatega kokteili.

Aastal 1970, kui

ma hakkasin veganiks,

siis paljud juurviljadest „lihad“,

ma ei ütle kaubamärkide nimesid,

sest nad on head inimesed

ja püüdsid, kuid need olid..

Ma pole kindel, et juurviljadest liha

oli meie kehale hea, kuid

see kindlasti ei olnud hingele hea.

Mõtlesin justkui, et

söön selle nagu nii ära.

See oli sisemine monoloog,

kui sellist kraami sõid.

Kuid aastatega muutus see paremaks,

nüüd võid minna mistahes restorani

ja neil on veganitoidud,

pea igal restoranil on need olemas.

Need on maitsvad ja inimesed

mõistavad, et kuna oled vegan,

siis ei tähenda, et maitset pole.

Küüslauk sobib hästi.

Cayenne pipar sobib hästi.

Ingver on imeline.

Pange sellele maitseid ja

sega ma teengi süüa tehes.

Ma teen mitmeid maitsevaid toite.

Vürtsikas Tai basiiliku

baklažaan,

oskan teha karrit,

mul on kana pähklikastmes,

võltskanaga muidugi.

Trinidadid kabatšokk, Kreeka kartulid.

Mul on imelised road,

mis pakatavad maitsetest,

mida inimesed,

suured lihasööjad,

tulevad mu majja nautima.

Üllatavalt muutuvad nad lihavabaks

selleks päevaks.

Kuid kui see on otsas,

söök on ära söödud,

siis ütlevad nad, et

võiksid seda veel süüa.

Võiksin seda tihedamini teha.

See on elevusse ajav.

Olen vegan,

kes istub läbisõidu restoranis,

tellin burgerit, piimakokteile

ja friikartuleid.

Väga lahe.

Ma ei saanud rohelistest

aspektidest 70ndatel aru, kuid

90ndate alguses juba sain.

Poole kilo liha tegemiseks

kulub palju rohkem energiat

ja vett, kui poole kilo

brokkoli või teravilja kasvatamiseks.

See on roheline valik mitmes mõttes,

maakasutuses, energia,

vee suhtes, mistahes.

Mu veokil on kirjas praegu "vegan".

Mõtlen, et muudan selle

ümber "taimedest koosnevaks".

Leian, et see läheb

inimestele rohkem peale.

See on sama asi, sama toit.

Kuid kahjuks mõtlevad nad, et...

Aja jooksul on veganism saanud

hoopis teise tähenduse, mis mõnikord

võib olla sõjakas ja inimesed

hakkavad end kaitsma,

nagu umbes, et

hakkaksin rääkima neile,

kuidas oma elu elada või nii.

Pole mingit naudingut selles,

kui sa räägid tõtt kliimamuutustest

või kui oled vegan

ja kasutad ühekordset plastikut.

Asjad, millest oleme

aastaid rääkinud,

kuid loodan, et inimesed on rohkem

avatud nüüd nendele vaatenurkadele,

et need asjad, millest olen rääkinud

on nüüd saanud edukamaks.

Siin Los Angeleses ja mitmetes

teistes linnades

on päikeseenergia samal tasemel

traditsioonilise söeenergiaga

ja loodusliku gaasi ning muuga.

Päikeseenergia tasub end nüüd ära.

See on suur muutus,

nüüd on inimesed muutustele

rohkem avatud ja toiduvalikud,

mida sa teed, võivad olla

keskkonnale ja ka su

oma tervisele paremad.

Kui kasutan terminit

taimedest koosnev,

siis leian, et inimesed avavad end.

Nad ütlevad, et armastavad taimi.

See on tore.

Kui kasutan vahepeal

terminit vegan,

siis nad tõmbuvad endasse.

Nad ütlevad, et kasutavad

seda, mis neile sobib.

Kui inimesed on rohkem avatumad

sõnadele "taimedest koosnev",

kui veganile siis - muidugi.

Ma teen seda.

Seni kuni nad söövad mu toitu,

siis hoolin ainult sellest.

Mind ei huvita, kuidas nad tulevad.

Ma tahan neid lihtsalt sinna.

Ning saavad siis aru, milles
see kõik seisneb.

Võib olla tuleb siis jutuks

ka veganism.

Tibusammud, eks?

Mis iganes sobib.

Mida me aktivistidena teeme,

mis tegelikult jõuab inimeseni
ja mis tegelikult muudab maailma?

Karjumine on tore.

Võltsvere loopimine pakub rahuldust.

Kuid see ei muuda maailma.

See ei tee maailma loomadele
paremaks kohaks.

See rahuldab meie emotsionaalset
vajadust karjud

ja loopida võltsverd, saate aru?

Kui ma olen vegan-aktivist ja

loomaõiguste aktivist,
siis kriteerium,

mille järgi minu tegusid hinnatakse

on see, kui efektiivne ma olen
loomadele aktivistina.

Mitte see, kui palju ma seda naudin,

kui palju ma tahan karjuda, sest

ma lihtsalt tahan kõigi peale
karjuda, kuid muudan maailma

paremaks loomade jaoks
läbi oma aktivismi?

Mu vanaisa on lihunik.

Kasvas Kansases üles.

Lihasööjate perekond.

Oli peaaegu kesköö

ja kuulsin hala, mis tuli

laudast.

Vihma sadas,

panin oma vanad kummikud jalga

ja läksin sinna.

Väljas oli torm,

oli külm ja pime.

See oli kogemus, mida enne ette

ei kujuta, kui oled selle läbi elanud.

Olen oma lapsed sünnitanud.

Kuid olen veidi segaduses.

Kuid siin vaatasin elu imet

sündimas enda ees

Mu käed on seal

ja ma olen päriselt

käsihoidi selle lamba sees

ja tõmban ta last välja.

See oli väga ilus hetk.

Vaadates seda last üles kasvamas

tundsin peaaegu samasugust

sidet nagu oma lapsi vaadates.

See muutis mind ja minu
mõtteid toidu kohta.

Eriti sel päeval, kui ta tapeti,

ma ei olnud siis kodus.

Planeerisin nii.

Ma teadsin, et ta tapetakse.

See oli plaanis algusest peale.

See oli meie kasvatus,
me tegime seda.

See oli raske päev.

Kuid selline on

mu elu alati olnud.

Nii asjad käivad.

Mu tunded olid valed.

Pidin end kokku võtma.

Pidin programmiga edasi minema

ja oma emotsioonid alla neelama.

Toitma oma peret, see oli

suhtumine asjasse.

Veidi aja pärast tegin sellest
lapsest õhtusöögi.

Nutsin päevi.

Ma kõigun kaasa metsahinge

ja allikate heliga

Vibreerin igaveste rütmidega

Kus saladused lahenevad maagiliselt

Igal aastal tänapühade ajal

korraldame me peo kalkunitele,

kus kalkunid on aukülalised.

Kalkunid asuvad asja kallale,
nad armastavad kõrvitsapirukat.

Nad pistavad oma näo selle sisse
ja plätserdavad seal sees.

On mälestus ühest kohast

Olen teel valgusesse

Ta ütles "Ema,
ma sain sea, sain sea."

Oi, väga tore.

Ta ütles, et pani ta
nimeks Herman.

Mõtlesin, et see
ei ole võimalik.

See on ta isa nimi.

Ta ütles, et pani küll.

Ütlesin, et olgu, see on sinu siga.

Pane süda valmis, mine edasi,
jaga saladust
Maailm on valmis selleks,
mida oled siin tegemas

Planetaarmärgid on joondunud

Jõudsid õigel ajal

Mõned lapsed soovivad
veganiks hakata,

kuid nende emal või isal pole

selleks piisavalt julgust

Mul on vedanud, et mul on
sellised vanemad.

Ma usun, et nad on parimad

vanemad, keda laps võib tahta

Kõik kanad peale ühe tapeti ära.

On mälestus ühest kohast

Ühel rebenes tiib puruks ja

Olen teel valgusesse

ta lamas seal poolsurnult.

Võngun heliga

Heliga

Heliga

Läksin ja võtsin selle kana sülle

Heliga

ning viisin ta varjupaika,

Võngun puudega, tuuleiili

viisin ta loomaarsti juurde,

ja vetega

viisin ta lindude loomaarsti juurde

Ookeanide, allikate ja merega

ja ta võttis ta omale.

Heliga, heliga

Panime ta nimeks Isabel ja

õppisime teda tundma.

Heliga

Oli võimatu ignoreerida

Kanakuut kukkus

seda, et pidime

transpordivahendilt maha

tegema veel ühe sammu,

Memorial Parki ja läks katki.

minul ja mu partneril mõlemal

oli veganismi vastu argumente.

Oo, jaa.

Olime aastaid olnud taimetoitlased,

Olin enne seal väljas, kedagi
teist ei olnud

kuid selles oli süüdi Isabel.

ja nad olid ninapidi koos.

Heliga

Vaatasin neid veidi,

Küsimus pole munades,

ja nad lihtsalt.. Ma ei tea,

küsimus on Isabelis.

mida nad üksteisele ütlesid

See oli lihtne vastus.

kuid nad suhtlesid.

Kas suudaksid loomale otsa vaadata

Saan kogeda seda,

ja lihtsalt öelda,

et minu veoki juurde veetakse

et su isu on tähtsam,

inimene kellegi teise poolt,

kui tema kannatused?

kes seda mõistab.

Sinu ihaldus teda süüa

Siis nad proovivad seda ja

on tähtsam, kui tema soov elada?

see on lihtsalt lahe.

Houdini armus seasse nimega Herman.

Nad tulevad alati akna juurde.

Selletõttu ongi
meil parimad kliendid.

Sest nad tulevad alati akna juurde

peale söömist ja tänavad,
et me siin oleme.

Need kogemused on väga head.

Nad on lihtsalt väga lahked inimesed.

See on tore.

Olen 65-aastane ja sõidan

oma rattaga ikka veel Los Angeleses.

Olen heas vormis ja käisin

keskkooli kokkutulekul,
võin teile öelda, et

parem on olla vegan.

2. FUNKTSIONAALNE TÕLKETEOORIA JA SKOPOS

2.1 FUNKTSIONAALNE TÕLKETEOORIA

Magistriprojekti autor valis audiovisuaalse dokumentaalfilmi tõlkimise teoreetiliseks lähtekohaks funktsionaalse tõlketeooria koos *skopos*-teooriaga. Valik põhineb strateegiate teoreetilises raamistikus ja eesmärgipõhisuses. Magistriprojekti autor leidis, et kõige õigem on tõlkeülesandega alustamisel välja selgitada, milline on sihtteksti funktsioon teksti kultuuriruumis ja sihtkultuuriruumis. Sellest lähtudes on funktsionaalse tõlketeooria ja *skopos*-teooria kasutamine õigustatud tõlketeoreetiline lähtekoht. Järgnevalt annab magistriprojekti autor ülevaate funktsionaalse tõlketeooria käsitlemisest, mis aitab paremini mõista selle teooria valimist.

Funktsionalistlik tõlketeooria sai alguse 1980ndatel ja sellega liikus rõhuasetus varasemalt leksikaalselt tasandilt üle funktsionaalsele tasandile. Nüüd olid olulised tõlke vastavus sihtteksti mõttele ja selle eesmärgile. Varasemalt oli rõhk ekvivalentsiteoorial, mis eeldas perfektsust ja tegelikkuses on perfektsus tabamatu (Chesterman 1997:10, Doorslaer 2015 kaudu). Funktsionalistid usuvad, et tõlkeprotsessi peaksid juhtima selle funktsioon või suhtluseesmärk, mida sihttekst sihtkultuuris täitma peab (Nord 1997: 41). Funktsionalistlikule tõlketeooriale panid aluse Saksa tõlketeoreetikud Hans Vermeer, Christiane Nord, Katharina Reiss ja Justa Holz-Mänttari. Selle vajadus tekkis võttes arvesse just praktilise tõlkijakoolituse vajadusi (Nord 1997: 43). Sarnaselt lingvistilisele suunale tegeleb funktsionaalne tõlkekäsitlus igapäevase keele ja tarbetekstidega. Saksa tõlketeoreetikud käsitlevad teksti kui sihtkultuuri lahutamatu osa ja tõlke kõige tähtsam aspekt on selle kommunikatiivne eesmärk. Funktsionaalse tõlketeooria kasutamist toetab teooria sihtkultuuri iseärasustega arvestamine. Sellisel juhul on võimalik luua sihtkultuuri ootustele vastav tõlge.

2.2 SKOPOS-TEOORIA

Funktsionaalse tõlketeooria üks teerajajaid on keele- ja tõlketeadlane Hans J. Vermeer. Vermeer pani aluse *skopos*-teooriale koos Katharina Reissiga. Esmakordselt avaldati teooria raamatus „Grundlegung einer allgemeine Translationstheorie“ 1984. aastal. Hiljem arendasid teooriat edasi Christiane Nord ja tõlkija Mary Snell-Hornby. Reiss ja Vermeer eeldavad, et igal tõlkel on oma *skopos* ehk eesmärk, isegi kui see eesmärk ei ole kohe nähtav (Du 2012: 2190). Tõlge peab sõltuma ja valmima vastavalt oma lähtetekstis määratletud eesmärgile (Hatim 2009: 40). Tõlkimise aluseks sai Vermeeri järgi lähteülesanne ja seega on tõlke peamine funktsioon suhtlus. Tõlkimine on kindla eesmärgiga tegevus ning sellest tulenevalt on tõlkija kultuuridevahelise suhtluse edastaja. Sealjuures ei ole oluline, kui sarnane on tõlge lähtetekstiga. Lähteülesanne ise seab eesmärgid, mida sihttekst sihtkultuuris ja -keeles täidab. Kõige olulisem on sihtteksti funktsioon ehk siis mille jaoks ja kellele on tõlget vaja. Sihtteksti funktsioon määrab tõlkemeetodid ja -strateegiad, mida kasutatakse funktsionaalselt sobiva tõlke saavutamiseks (Munday 2001/2008: 79-80). Magistriprojekti autor on valinud kaks tõlkestrateegiat, mis toetuvad *skopos*-teooriale – kodustamine ja võõrapärastamine. Kodustava ja võõrapärase tõlke dihhotoomiat tutvustas Ameerika tõlkeuurija Lawrence Venuti. Venuti järgi on lähteteksti taandamine sihtkultuuri väärtustele ning võõrapärastamine lähteteksti keelelise ja kultuurilise eripära tunnistamine ja säilitamine (Kornilitsina, Rummo 2017: 117).

2.3 RELEVANTSUSTEOORIA

Ühe subtiitrirea pikkuseks on Eestis 37 tähemärki ja sellest tulenevalt peab tõlkija hoolikalt valima, milline informatsioon subtiitri reale kanda ja milline jätta välja. Lõpptulem peab siiski edasi andma lähteteksti eesmärgi ja olema lugejale mõistetav. Subtitreerimisel võib tõlkija abi leida Dan Sperberi ja Deidre Wilsoni relevantsusteooriast. Mitmed tõlketeooriad rõhutavad konteksti ja sellega arvestamise olulisust. Sperberi ja Wilsoni

relevantsusteooria järgi mõistavad inimesed vestlusimplikatuure, kuna nad suudavad kontekstist välja otsida relevantseid tunnused. Kommunikatsioonis osalejad muudavad teksti mõistmiseks lausungite vahelised seosed tähenduslikeks, interpreteerides neid olemasolevaid teadmisi kasutades (Eesti Märksõnastik 2006). Relevantsusteooria sõnastuses saab inimene tõendusmaterjali, mille alusel ta püüab järeldada materjali andja kavatsusi, sealhulgas ka kavatsust mingit informatsiooni edasi anda, kasutades selleks mistahes konteksti, mis on tema jaoks oluline. Relevantne on informatsioon, mis loob maksimaalse kognitiivse muutuse. See täiendab olemasolevaid arusaamu, lükkab neid ümber või muudab neid oluliselt tugevamaks (Nordquist, 2017). Subtitreerimine on keeruline ruumipiirangute tõttu ja dokumentaalfilmide subtitreerimise muudab veelgi keerukamaks nende informatsioonirohkus. Relevantsusteooria järgi on teksti sõnum relevantne, kui see sisaldab uut informatsiooni ja teisalt seostub see juba teadaoleva informatsiooniga (Gutt 1996). Relevantsusteooria võtab need kaks aspekti kokku kontekstipõhise mõjuga. See on inimese teadlikkus olemasoleva teabe ja uue teabe interferentsi tulemusena (Päädam, 2017: 48). Sõnum tuleb esitada optimaalselt relevantsel viisil ja sõnumi mõistmine peab olema lihtne (Gutt 1996). Kuna subtiitrite loomisel on ruum piiratud, tuleb tõlkida vaid kõige olulisem ehk siis lähteteksti mõte. Otsused, mida tõlkesse jätta ja mida välja jätta teeb tõlkija vastavalt oma sisetundele ja relevantsusteooria aitab tõlkijal oma valikuid põhjendada. Raul Pirbe leidis oma 2012. aastal kirjutatud magistritöös, et relevantsusteoorial on sarnasus ka *skopos*-teooriaga, kuna mõlema puhul peab tõlkija lähtuma autori kavatsustest (CCJK Blog lõik 7:21 – viidatud Pirbe 2012: 18 kaudu).

3. TÖLKEÜLESANNE

Magistriprojekti autor valis audiovisuaalseks tõlkimiseks dokumentaalfilmi „Vegan: Everyday Stories” isikliku huvi tõttu. Tõlkele ja subtiitritele ei olnud tellijat. Kuna autoril oli raskusi lähteteksti leidmisega, siis pöördus ta otse dokumentaalfilmi režissööri poole võimalusel paluda tõlkimiseks lähteteksti ja küsida, kas filmiautorid annavad oma nõusoleku filmi tõlkimiseks. Selgus, et film on loodud mittetulundusprojektina ja mõeldud vabalt kasutamiseks ja jagamiseks. Ainus, mida autorid vastu soovisid, olid eestikeelsed subtiitrid, et filmi oleks mugavam ka Eestis ja eestlastele vabalt jagada. Kirjavahetuse teel õnnestus magistriprojekti autoril saada ühendust ka ühe filmi produtsendiga, Eric Dayga ja uurida filmi eesmärgi kohta lähemalt.

Film tehti intervjuu stiilis. Osalejad räägivad oma teekonnast veganismini ja elust veganitena. Ka puudutab film loomade õiglaselt kohtlemise teemat ilma võigaste stseenideta, mis tihti selliste filmidega kaasnevad. Filmi autorite eesmärk oli näidata, et vegan elustiiliga inimesed on kõikide teistega võrdväärsed ja ei jää oma valikute tõttu millestki ilma. Üheks nende eesmärgiks oli näidata ka vegantoitumise tervislikust ja selle positiivset mõju keskkonnale ning eriti loomadele. Loomade õiguste teemat puudutab filmis näiteks intervjuueeritav Sofia Pineda Ochoa, kes kirjeldab tapamaja külastamisel tekkinud tundeid. Seda intervjuud võib nimetada ka filmi kõige „võikamakas” osaks, rääkides loomade väärkohtlemisest, kuid siiski ühtegi verist stseeni filmis ei ole. Filmi tegijate sõnul on juba piisavalt vändatud filme, kus võib näha verd tarretavaid stseene loomade väärkohtlemisest. Nende eesmärk ei ole vaatajat hirmutada, vaid luua elav arutelu ning näidata veganelustiili positiivseid ja lihtsamaid külgi. Nende lugu on mõeldud näitama seda, mis juhtub siis, kui inimesed järgivad oma tundeid ja emotsioone loomupäraselt. Mitmed intervjuueeritavad väljendavad, et nad ei jää oma valitud elustiili juures mitte millestki ilma. Rääkides toidust on filmis mitu illustreerivat näidet, kuidas veganid ei pea ühestki tavalisest (liha- ja piimatooteid sisaldavast) toidust loobuma, vaid kohandavad toidud selliseks, mis sobivad nende väärtustega.

Film on silmapaistev just oma intervjuustiili tõttu. See on üks põhjustest, miks magistriprojekti autor üritas seda stiili säilitada. Filmi kõnekeel on väga loomulik ja voolav, mistõttu on selles palju kõnekeelsusi, pause ja lõpetamata lauseid. Subtitreerimise üks keerulisemaid aspekte on kõnekeele muutumine kirjakeeleks. Magistriprojekti autor üritab säilitada kõne loomulikkust ja voolavust, kuid samas muuta tekst selliseks, mis oleks kirja pildis aktsepteeritav. Järgnevalt on töö autor näidanud, kuidas sellist stiili säilitada funktsionaalse tõlketeooria ja *skopose* ning relevantsusteooria abil.

3.1 TÕLKEPROTSESS

Magistriprojekti raames tehtud tõlge valmis kolmes etapis. Esimene tõlkeversioon valmis 2017. aasta detsembris ja protsess liikus ka 2018. jaanuarikuuks. Lähteteksti sai magistriprojekti autor filmi produtsendi Eric Day käest Wordi dokumendina. Film on vabalt kättesaadav YouTube'i keskkonnas (kõige mugavam on filmile ligi pääseda filmi ametliku kodulehe www.veganmovie.org kaudu). Esimesel tõlkimisel ei pööranud tõlkija teadlikult tähelepanu terminoloogiale. Valmis nii-öelda toortõlge, mida tõlkija hakkas hilisemates protsessides toimetama. Esimeses tõlkeetapis jättis tõlkija sihttekstist välja mõned lähteteksti elemendid. Näiteks olid lähtetekstis subtiitriina kirja pandud mõned hääled ja tegevused, mis filmis aset leidsid. Need olid kirjutatud sulgudesse ja üldiselt olid nendeks tegusõnad (näiteks *calling all animals, singing, walking over, engine starting* jne). Sellised kommentaarid on mõeldud vaegkuuljate jaoks, kuid tõlkija otsustas, et need on antud magistriprojekti raames vaatajale tarbetud, kuna kogu tegevus on vaatajale ekraanil nähtav. Samuti võib arvata, et filmi produtsent saatis magistriprojekti autorile lähteteksti, mis samuti oli toimetamata ja sellesse olid jäänud sisse osad filmi skriptitekstist. Teiseks eemaldas autor esimeses etapis kõik üleliigsed subtiitrid. Üleliigsed subtiitrid tekkisid esmalt tekstist kõnekeelsuste eemaldamisega, mida ei ole tarvilik tõlkida (näitaks *you know, and then, like* ja muud sarnased väljendid, mida tihti kiputakse kõnekeelses ka kordama). Samuti tekkisid tühjad subtiitrid, kui tõlkija eemaldas valestardid ja hetked, kui intervjuueeritaval kadus poole lause pealt mõte

ning lause jäi lõpetamata. Sellisel juhul toetus tõlkija juba *skopos*-teooriale, mille teise reegli järgi on iga tekst informatsiooni pakkumine (Loik 2005: 10). Magistriprojekti autor otsustas, et tegevuste kirjeldamine subtiitris, valestardid ja lõpetamata laused ei anna vaatajale edasi vajalikku informatsiooni. Seetõttu ei ole neil sihttekstis oma ülesannet ja nende välja jätmine on õigustatud.

Teises tõlkeetapis keskendus magistriprojekti autor kultuurispetsiifiliste elementide tõlkimisele, terminoloogiliste ja ruumipiirangust tulenevate küsimuste lahendamisele. Kui esimeses etapis tegi tõlkija toortõlke ja kultuurispetsiifilised elemendid, terminid ja ruumipiirangust tulenevad tõlkeprobleemid tõlgiti otse ja nende keerukusele tähelepanu pööramata, siis teises etapis keskendus magistriprojekti autor funktsionaalse tõlketeooria ja *skopose* ning relevantsusteooria rakendamisele nende tõlkimisel. Lisaks sellele veendus tõlkija, et tõlkevalikutel annaks tõlkija otseselt edasi filmi autorite eesmärgi. Magistriprojekti autor keskendus sellele etapile töö peatükis „Valik tõlkeprobleeme”. Töös ei ole analüüsitud kõiki terminoloogilisi, ruumipuudusest tulenevaid ja kultuurispetsiifiliste elementidega seotud probleeme magistriprojektile seatud mahupiirangu tõttu.

Kolmandas tõlkeetapis tegeles magistriprojekti autor tõlke viimistlemisega. Autor eemaldas kõik senini sisse jäänud toortõlked, parandas kõik kirja- ja trükivead ning veendus, et tõlge annab edasi filmi autorite eesmärgi. Eesmärgi paremaks mõistmiseks võttis töö autor ühendust produtsendi Eric Dayga. Muudele materjalidele, millele autor tõlkeprotsessi toetus, on töös viidatud.

4. VALIK TÕLKEPROBLEEME

4.1 KULTUURISPETSIIFILISTE ELEMENTIDEGA SEOTUD TÕLKEPROBLEEMID

Magistriprojekti tõlkeosa koostamisel oli üks kõige esilekerkivam probleem seotud kultuurispetsiifiliste elementide tõlkimisega. Teoses esinenud kultuurispetsiifilised elemendid audiovisuaalse tõlke ja dokumentaalfilmi puhul on tihti lahti seletamata, kuna need esinevad kõige sagedamini inimese kõnes. Ka dokumentaalfilmis „Vegan: Everyday Stories” esinevad kultuurispetsiifilised elemendid eranditult intervjuueeritavate kõnes ja peamiselt mõne olukorra või olemuse kirjeldamiseks. Üks variant oleks olnud jätta esinenud elemendid tõlkimata ja esitada need originaalkujul. Kuid see mõjuks vaatajale väga võõrapäraselt ja ei annaks edasi kirjeldatud olukorda nii nagu filmi autorid oleksid seda soovinud. Samuti eksiks see *skopos*-teooria vastu, mis nõuab, et lähte- ja sihttekst oleksid omavahel sidusad. See tähendab, et lähte- ja sihttekstil peab olema üks ja sama eesmärk. Antud dokumentaalfilmi tõlkimisel on eesmärgiks võetud anda edasi filmitegijate eesmärki, mis on näidata veganelu tavalisi külgi ja luua kuvand veganitest kui täiesti tavalistest inimestest meie keskel, kes ei soovi oma valikutega teha liiga loomadele.

Järgnevalt on magistriprojekti autor toonud välja valiku kultuurispetsiifiliste elementide tõlkimisel tekkinud probleeme ja nende tõlkelahendused rakendades relevantsusteooriat, funktsionaalset tõlketeooriat ja *skopos*-teooriat.

Hopalong Cassidy Kid

Even though she was kind	Kuigi ta meenutas veidi
--------------------------	-------------------------

of like Hopalong (mumbles)	kekslevat
or Hopalong Cassidy Kid.	kauboid.

Väljend *Hopalong Cassidy Kid* on üks mitmest näitest, kus magistriprojekti autor otsustas mitte tõlkes kasutada väljendit ennast originaali kujul. Hopalong Cassidy Kid on Ameerika kultuurist pärit väljamõeldud kauboist kangelane, kelle tegelaskuju lõi 1904. aastal kirjanik Clarence E. Mulford. Hopalong Cassidyl oli üks puujalg, mistõttu tegelaskuju kõnnak meenutas veidi kekslemist. Esmalt peab tõlkija mõistma, et tegemist on kultuuriliselt võõrapärase elemendiga. Võõrasus on suhteline mõiste ja selle määratlemisel tuleb mõista kellele ja mis suhtes, millise nurga alt vaadatuna on element võõras (Loogus 2011: 98). Hopalong Cassidy Kid on eesti kultuuris tundmatu tegelaskuju, mistõttu ei ole tõlkes mõistlik jätta sisse selle väljendi/nime originaalkuju, sest vaatajal puudub kontekst ja ta ei suuda sihttekstiga samastuda. Antud probleemi kontekstis on tegemist võõrasusega, mis on tingitud teksti autori ja tõlkija erinevast kultuurilisest taustast ja seetõttu võib tõlkimisel esineda komplikatsioone (Loogus 2011: 98).

Magistriprojekti autor otsustas jätta välja lähtetekstis kasutatud nimekuju ning tõlkida see ümber kirjelduseks, sest nii tekib vaatajal ettekujutus kirjeldatud olukorrast. Autori otsust toetas ka lähteteksti järgmine osa, mis läks edasi mainitud kultuurispetsiifilise elemendi kirjeldusega.

'Cause she'd still kind of hop along, but she was doing just fine,	Ta kippus ühel jalal keksima, kuid muidu läks tal hästi.
--	---

Amys

Järgmine tõlkeprobleem esines kaubamärgi *Amy's* ja selle ettevõtte müüdavate pitsade tõlkimisega. *Amy's Drive Thru* on 2015. aastal Californias Rohnert Parki linnas avatud restoran, mis pakub taimetoitlastele mõeldud juurviljaburgereid, piimakokteile, pitsasid ning muid toite (Irwin, 2015). Nende menüüst võib leida ka gluteenivabasid ja veganitele mõeldud roogasid. Esimeses tõlkeprotsessis otsustas magistriprojekti autor jätta tõlkesse nime *Amy's*, kuna tõlkijal puudusid kultuurilised teadmised selle kohta, mida mõeldakse *Amy*'de all. Järgnevalt on toodud näide, milline oleks näinud subtiitririda välja esialgselt, kui spetsiifiline tõlkeprobleem *Amy* oleks jäänud tõlkesse oma esialgsel kujul.

Four Amys with no cheese.	Neli Amyt ilma juustuta.
---------------------------	--------------------------

Kui jätta fragment *Amy* tõlkimata, siis eksiks magistriprojekti autor *skopos*-teooria põhimõtete vastu. Tõlkija ei oleks loonud harmoonilist kompromissi oma ja võõra kultuuri vahel (Loogus 2011: 92). Eestis ei müüda kaubamärgi *Amy's Kitchen* tooteid ja samuti ei

ole Eestis ka Amy's Drive Thru restorane. Kui tõlkija oleks jätnud tõlkesse sisse elemendi *Amy*, siis ei oleks vaatajal tekkinud edasist arusaama selle kohta, mida kõneleja filmis silmas pidas. Selle ilmestamiseks on toodud alljärgnev tekstiosa.

<p>That would be completely vegan?</p> <p>- [Worker] Um, yeah, but we also could do four vegan Amys.</p> <p>I can do them with vegan cheese.</p> <p>- Oh, okay, well actually you know what?</p> <p>I think I'm fine without the cheese,</p> <p>vegan or not, but that, wow, that's great.</p>	<p>See on täiesti vegan?</p> <p>Jah, kuid me saaksime teha ka neli vegan pitsat. Võin teha need veganjuustuga.</p> <p>Oh, okei, teate mis tegelikult?</p> <p>Mulle sobib lihtsalt ilma juustuta, vegan või mitte, kuid see on suurepärane.</p>
--	--

Intervjueeritava ja Amy's Drive Thru töötaja vahelisest vestlusest sai magistriprojekti autor teada, et kõnealune element *Amy* on toit, mida antud restoranist on võimalik söögiks osta. Töötaja informeerib intervjueeritavat, et seda rooga on võimalik valmistada ka veganjuustuga, mistõttu ei peaks intervjueeritav (ehk toidu tellija) ära jätma teatavaid komponente, et toit oleks veganitele söömiseks sobilik. Kui magistriprojekti autor oleks

otsustanud tõlkes kasutada tõlkelahendusena elementi *Amy*, siis oleks ta eksinud ka funktsionaalse tõlketeooria põhimõtte vastu, mis ütleb, et kui lähteülesanne seab eesmärgid, siis sihttekst peab seda eesmärki täitma (Munday 2001/2008: 79-80). Dokumentaalfilmi „Vegan: Everyday Stories” autorite eesmärk on inimestele tutvustada veganmaailma ja ka näidata et vegantoitumine on sarnane tavapärasele. Kui tõlkija ei oleks asendanud tõlkes elementi *Amy* sõnaga *pitsa*, siis oleks vaataja teadmised *Amy’s Drive Thru* restorani pakutavatest võimalustest väärad ja need ei oleks vaatajale tutvustanud veganmaailma nii nagu oleksid filmiautorid soovinud. Seega oleks jäänud täitmata filmiloojate eesmärk.

Four Amys with no cheese.	Neli pitsat ilma juustuta.
---------------------------	----------------------------

Lisaks on lähtetekstis näha parasiitsõnu. Eesti keele käsiraamatu järgi on parasiitsõnad ehk nugisõnad sellised sõnad, mida kasutatakse vales tähenduses ja mis on teiste sõnade kasutuslale tunginud. Allpool on toodud näide samast dialoogi osast, kus esines parasiitsõna nii lähte- kui ka sihttekstis (esialgses tõlkevariandis). Magistriprojekti autor tähistas parasiitsõna nendes kohtades paksu kirjaga.

- Oh, okay , well actually you know what?	Oh, okei , teate mis tegelikult?
---	---

Tõlkija on siin kasutanud otsetõlget ja tõlkinud parasiitsõnad eesti keelde. Peale analüüsimist otsustas magistriprojekti autor need sõnad tõlkest välja jätta, toetudes relevantsusteooriale ja eesti keele põhimõtetele. Relevantsusteooria õigustab tõlkes välja jätmist, kui sõnasõnaline tõlge ei ole võimalik. Eesti keele käsiraamatu (2007) järgi tuleks parasiitsõna nagu *oh* ja *okei* siinjuhul välja jätta, et luua meeldivam sõnastus. Ühtlasi ei ole

need sõnad ka olulised filmi autorite eesmärgi edasi andmisel. Sarnasel meetodil jättis magistriprojekti autor ka filmi teistest tõlgitud subtiitritest välja parasiitsõnad. Allpool on välja toodud „puhas“ tõlkevariant kõnealusest väljavõttest, kust on parasiitsõnad tõlkest eemaldatud.

- Oh, okay, well actually you know what?	Teate, mis?
---	-------------

Parandatud tõlkeversioon on esialgsest variandist palju lühem ja selles on alla 37 tähemärgi. Tähemärkide arvu täitmine ei ole eesmärk ja seda ei pea tegema. Lühem tõlge on pigem mugavam, kuna seda on vaatajal lihtsam jälgida ja kirjapildi üldmulje on parem.

TLC

Järgmine probleem, mis magistriprojekti autoril tekkis, oli kolmetähelise akronüümi *TLC* tõlkimine. Probleemi paremaks mõistmiseks on allpool toodud osa lähtetekstist, kus akronüüm originaalis esineb.

And she started getting better, and a lot of TLC, and next thing you know,
--

Ingliskeelne akronüüm *TLC* oli tõlkija jaoks uudne nähtus ja selle kontekst otseselt ei avanenud filmi edasises monoloogis. Seega pidi tõlkija parima lahenduse leidmiseks

otsima akronüümile sobivat vastet. Cambridge Dictionary veebis olev sõnaseletussõnaraamat ütleb, et TLC on lühend sõnadele *tender, loving care*. Collins English Dictionary veebisõnaraamatu seletuse järgi on TLCd vajaval inimesel puudu hoolivast ja lahkest suhtumisest. Otsetõlkes võiks *tender, loving care* tõlkida kui „hell, armastav hoolitsemine”.

And she started getting better, and a lot of TLC, and next thing you know,	Ta hakkas paranema, see võttis palju hella, armastavat hoolitsust, ning ühtäkki...
--	--

Kuid subtitreerimisest tulenevate piirangute tõttu ei saa kasutada tõlget „see võttis palju hella, armastavat hoolitsust”, kuna ühe subtiitrirea pikkuseks koos tühikutega peab olema maksimaalselt 37 tähemärki. Antud reas on tähemärke koos tühikutega 46. Tõlkija otsustas toetuda relevantsusteooriale, mis soosib sõnade välja jätmist ja lausete lühemaks tegemist. Magistriprojekti autori hinnangul jäeti välja sõnad, mis ei mõjuta filmi autorite eesmärgi edasi andmist.

And she started getting better, and a lot of TLC, and next thing you know,	Ta hakkas paranema, see võttis palju hoolt ja armastust ning ühtäkki...
--	---

Tõlkija otsustas sihttekstis tõlkida akronüümi TLC *hooleks ja armastuseks*, kuna see on eesti keeles levinud ja suupärane väljend. Lisaks puudub eesti keeles sobiv samaväärne

akronüüm, mida võiks TLC asemel kasutada ning tõlkija omalooming akronüümi välja mõtlemisel jääks vaatajale arusaamatuks. Ka korpuslingvistiliste uurimistööde järgi on sõnaga *armastus* üks kõige rohkem koos kasutatavamaid nimisõnu *hool* (Vainik 2016).

4.2 TERMINOLOOGIAST JA RUUMIPIIRANGUST TULENEVAD TÕLKEPROBLEEMID

Töö autoril tekkis ka ruumipiirangust tulenevaid tõlkeprobleeme. Autor oli enda eesmärgiks võtnud seada ühe subtiitrirea maksimaalseks tähemärkide arvuks koos tühikutega 37. See on tähemärkide arvu piir, mida ületada ei tohi. Sellist tähemärkide arvu kasutavad Eestis mitmed subtitreerimisega tegelevad ettevõtted, näiteks SDI Media ja Funk & Pihel.

Järgmine tüüp probleeme, mis tõlkimisega ette tulid, olid seotud terminoloogiaga. Magistriprojekti autor soovis säilitada tõlkes lähtetekstis oleva terminoloogia, kuna ta pidas seda oluliseks filmi autorite eesmärgi edasi andmisel. See muudaks ka filmi mõistmise vaatajatele lihtsamaks. Peamised terminoloogilised probleemid puudutasid kindlate veganlusega seotud sõnade tõlkimist või toiduainete tõlkimist eesti keelde. Terminoloogiliste probleemidega haakus tihti relevantsusteooria. Mõnikord oli lähtekeeles olev sõna liiga pikk, et kasutada seda sihttekstis. Lubatud tähemärkide arvuks oli töö autor valinud 37 ja tuli ette olukordi, kui tõlkija pidi valima lühema mõiste või sõnastama mõiste ümber, et mitte ületada tähemärkide arvu.

Vegan

Magistriprojekti autoril esines probleeme ka sõna *vegan* tõlkimisega. See on filmis üks kõige enam kasutatud sõnadest. Eesti keelde on ingliskeelne sõna *vegan* tõlgitud samamoodi – vegan on eestikeelne võõrsõna ja seda ei panda tõlkes kursiivi. Õigekeelsussõnaraamat seletab sõna *vegan* lahti kui täistaimetoitlane. Allpool on toodud üks näide magistriprojekti autori tõlkest, milles esineb lähte- ja sihttekstis sõna *vegan*.

to my high school reunion, and I can tell you, it's better to be a vegan.	keskkooli kokkutulekul, võin teile öelda, et parem on olla vegan.
---	---

Esmalt otsustas magistriprojekti autor tõlkida ingliskeelse sõna *vegan* ka eesti keeles veganiks. See on lubatud tõlge ja kasutatav sõna. Eesti Vegan Selts ütleb, et toitumuslikus mõttes on veganid täistaimetoitlased. See pani magistriprojekti autori tõlkes kahtlema ja ta otsustas muuta sõna *vegan* ümber „täistaimetoitlaseks“.

to my high school reunion, and I can tell you, it's better to be a vegan.	keskkooli kokkutulekul, võin teile öelda, et parem on olla täistaimetoitlane.
---	---

Kuid sõna „täistaimetoitlane“ ei sobinud igale subtiitrireale oma pikkuse tõttu. Ülal näitena toodud lause tähemärkide arv subtiitrireale on 31 koos tühikutega. Kuid tõlkes esines kordi, kus selle sõna pikkusest tulenevalt ületas tähemärkide arv subtiitrireale lubatu piiri. See on üks põhjustest, miks sõna „täistaimetoitlane“ tõlkesse ei sobi.

Funktsionaalne tõlketeooria toetab sihtkultuuri iseärasustega arvestamist. Funktsionaalsed tõlketeoreetikud usuvad, et tõlkeprotsessi peavad juhtima selle suhtluseesmärk, mida tekst sihtkultuuris täitma peab, või selle teksti funktsioon (Nord 1997: 41). Filmi „Vegan: Everyday Stories“ autorite eesmärk on tutvustada filmi vaatajatele veganite elustiili, nende toitumisharjumusi ja maailmavaateid. Eesti Vegan Selts kirjeldab veganlust kui mitte ainult toitumist, vaid elamise viisi laiemalt. Veganid väldivad tooteid,

mis sisaldavad loomseid koostisosi või on loomset päritolu. Nendeks koostisosadeks on näiteks vill, nahk, mesi ja siid. Samuti välditakse kodukeemiat, kosmeetikat ja muud, milles on loomset päritolu koostisosad või mida on testitud loomade peal. Ka üritavad veganid vältida asutusi, mis kasutavad inimeste meelelahutuseks loomi (Eesti Vegan Seltsi kodulehekülg 2018). Kokkuvõtvalt võib öelda, et dokumentaalfilmi autorite eesmärk on vaatajatele näidata just sellist veganite elu poolt, mida on kirjeldatud Eesti Vegan Seltsi koduleheküljel. Autorite eesmärk on näidata, et selline eluviis ei erine tavaliste inimeste elust ja nad soovivad tuua selle vaatajale lähemale. Filmis on mitmeid intervjueeritavaid, kes võitlevad loomade õiguste eest või kes väldivad lisaks loomsetele toiduainetele ka muudes toodetes loomseid koostisosi. Seega ei sobi tõlkes kasutada mõistet „täistaimetoitlane“, kuna magistriprojekti autor ei saa olla kindel, et kõik need inimesed filmis on veganid vaid oma toitumisharjumuste poolest. Lihtsam on kasutada mõistet „vegan“, kuna see on oma funktsioonilt parem ja toetab filmi autorite eesmärki.

Ashwagandha

Üks terminoloogilisi probleeme, mis magistriprojekti autoril tõlkimisel tekkis, oli taimenime *ashwagandha* tõlkimine eesti keelde. Esialgu jättis autor sõna tõlkimata, sest kui otsida eestikeelseid artikleid, mis sisaldavad sõna *ashwagandha*, siis enamasti on jäetud taimenimi tõlkimata ja kasutatud on selle originaalkuju.

and it's got turmeric in it and ashwagandha.	milles on kurkumit ja ashwagandhat.
---	-------------------------------------

Ashwagandha ladinakeelne nimetus on *Withania somnifera (L.) Dunal*. Sõna *ashwagandha* on pärit sanskriti keelest ja selle rahvapärased nimetused on talvekirss, india ženšenn. Kui uurida Eesti õigekeelsussõnaraamatut või ka näiteks võõrsõnade leksikoni, siis nendes ei leidu sõna „ashwagandha“. Seega oleks sõna tõlkimata jätmine viga. Ka ei arva

magistriprojekti autor, et selle sõna võiks tõlkes panna kursiivi, kuna autori hinnangul jääks see vaatajale siiski segaseks ja kaldkiri võib subtiitrite lugemisel jääda siiski tähelepanuta. Seega tuli otsida taime ladinakeelse nimetuse abil sobiv vaste, mis asendaks ashwagandhat. Eesti võõrsõnade leksikonist leiab ashwagandha ladinakeelse nimetuse *Withania somnifera* (L.) Dunal järgi selle eestikeelseks vasteks „uimastav juustumari“. Lisaks leidis magistriprojekti autor, et India farmakopöas ei kasutata mitte otseselt uimastava juustumarja taime ennast, vaid selle kuivatatud lehtedest ja juurtest valmistatakse ravim (Raal 2010). Seega tuleks lisada taime nimele ka sõna „juur“.

and it's got turmeric in it and ashwagandha.	milles on kurkumit ja uimastava juustumarja juurt.
---	--

Kui selles subtiitrireas kasutada fraasi „uimastava juustumarja juurt“, siis ületatakse tähemärkide lubatud arvu, mida nüüd on kokku 52. Kuid kui vaadata eelmist subtiitrida, siis oli tõlkijal võimalus asetada mõned sõnad subtiitridade vahel ümber, et ei rikutaks 37-tähemärgi põhimõtet.

There's a, I take this stuff called zeal, and it's got turmeric in it and ashwagandha.	Mul on üks ravim, milles on kurkumit ja uimastava juustumarja juurt.
---	--

Funktsionaalse tõlketeooria järgi ei ole oluline, et sihttekst sarnaneks oma kirjapildilt lähtetekstiga. Tõlketeoreetiku Vermeeri arvates on oluline, et tõlke peamine funktsioon oleks

suhtlus ja tõlkija peab sealjuures olema kultuuride vahelise suhtluse spetsialist. Seetõttu otsustaski magistriprojekti autor tõlkes olla täpsem, kui seda oli lähtetekst.

Zeal

Järgmine terminoloogiline probleem tekkis ingliskeelse raviminime *zeal* tõlkimisega. Esialgses tõlkevariandis jättis autor raviminime tõlkimata, kuna tal puudusid teadmised, millistel turgudel seda ravimit müüakse.

There's a, I take this stuff called zeal,	Mul on üks ravim zeal,
--	------------------------

Eestis ei ole ravimit nimega *zeal*, seega ei saanud autor jätta nime tõlkimata. See oleks olnud vale tõlkevõte ja filmi vaatajatele oleks jäänud arusaamatuks, mida naine oma kanale andis, et ta paraneks. Lisaks oleks jäänud saavutamata efekt, mida soovisid filmi autorid – just sellest taimest valmistatud ravim on nii ohutu et kui seda võtab kanaomanik, siis on see ohutu ka antud kanale.

Andmebaasidest ravimi *zeal* otsing lihtsalt selle nimetuse järgi ei andnud tulemusi. Kuid õnneks on võimalik järgmistest subtiitriiridadest saada teada, mis on *zeali* koostisosad ja magistriprojekti autor sai sobiva nime otsimisel kasutada koostisosasid.

There's a, I take this stuff called zeal, and it's got turmeric in it and ashwagandha.	Mul on zeali, milles on kurkumit ja uimastava juustumarja juurt.
---	--

Seejärel leidis autor toidulisandi, mis on mõeldud immuunsüsteemi toetamiseks, energiataseme tõstmiseks, põletikunäitajate alandamiseks ja paljuks muuks (Banks 2018). Selle toidulisandi täisnimi on *Zeal for Life* ning seda kasutatakse ka kaalu alandamise toetamiseks. Ravim koosneb ainult taimedest ja seetõttu on see sobilik ka veganitele.

Töö autor otsustas, et ravimi nime *zeal* mainimine tõlkes oleks tarbetu, kuna tegemist on eesti turule tundmatu toidulisandina. *Zeal for Life* on kaubamärgi nimi ja seda toodet ei ole võimalik osta Eesti turult. Toetudes relevantsusteooria põhimõtetele, on tõlkes lubatud välja jätta sõnu, mis tõlkija arvates ei ole eesmärgi edastamisel olulised või ei muuda eesmärki. Kuna relevantsusteooria järgi on teksti sõnum relevantne, kui selles on uut infot ja see seostub olemasoleva informatsiooniga (Gutt 1996), siis otsustas magistriprojekti autor asendada tõlkes sõna *zeal* ravimiga. See haakub ka *skopos*-teooriaga, kuna tõlkija lähtub autori kavatsusest näidata lugejale, et taimedest koosnev ravim sobib nii loomadele kui ka inimestele, jätmata tõlkest välja aspekti, et tegemist on ravimiga.

There's a, I take this stuff called zeal, and it's got turmeric in it and ashwagandha	Mul on üks ravim, milles on kurkumit ja uimastava juustumarja juurt.
--	--

Kids meal

Esmalt ei olnud magistriprojekti autoril probleeme väljendi *kids meal* tõlkimisega. Autor tõlkis selle automaatselt „lasteineks“. Lasteine all peetakse üldiselt silmas toitlustusasutustes pakutavat einet, mis on veidi väiksem ja sisaldab toiduaineid, mida lapsed on meelsamini nõus sööma. Selleks võivad olla näiteks friikartulid ja viinerid, juustune pasta

või mõni muu tavaline toit, millel tavaliselt on näiteks lastepärane nimi ja millesse on osavalt ära peidetud ka tervislikud juurviljad.

milk with it or apples and the whole kids' meals and all that	piima või sööb õunu sellega või lasteineid, siis hea küll.
---	--

Kuid tõlke analüüsimisel selgus, et „lasteine“ ei anna piisavalt täpselt edasi vastuolu, mida intervjueritav tahtis oma sõnavalikuga rõhutada. Nimelt rääkis Genesis Butleri ema laste toitumisest. Tema jaoks ei olnud oluline, kui palju tema laps sööb lasteineid, kui tema laps sööb sinna kõrvale ka mõne tervisliku pala, näiteks joob piima või sööb õunu. Ilmselt pidas intervjueritav silmas seda, et las laps sööb ebatervislikku toitu lasteinete näol, kui ta saab ka mõnda tervislikku vahepala. Kuna lasteinetes on tihtipeale friikartulid, viinerid, hamburgerid ja tihti pakutakse neid kõige sagedamini kiirtoitu pakkuvates toitlustusasutustes, siis eeldas autor, et just seda soovis Genesis Butleri ema oma intervjuus rõhutada. Sellisel juhul peaks kiirtoidu aspekt esinema tõlkes. Kasutades sõna „lasteine“, ei pruugi see olla nii selge. Magistriprojekti autor otsustas sõna asendada „kiirtoiduga“.

milk with it or apples and the whole kids' meals and all that	piima või sööb õunu sellega, või kiirtoitu, siis hea küll.
---	--

Autori tõlkelahendust toetab funktsionaalne tõlketooria, sest selle järgi on oluline tõlke vastavus sihtteksti mõtte ja eesmärgiga. Tõlget juhib siin lähteteksti eesmärk ja eesmärk

rõhutada kiirtoidu halba mõju inimestele on täidetud, kui asendada sõna „lasteine“ sõnaga „kiirtoit“.

KOKKUVÕTE

Magistriprojekti eesmärk oli dokumentaalfilmile „Vegan: Everyday Stories” subtiitrite tõlkimine, tõlkeprotsessi kirjeldamine ja valitud tõlkeprobleemide analüüsimine. Magistriprojekti autor uuris, kas terminoloogiliste, ruumipiirangutest tulenevate ja kultuurispetsiifiliste elementide tõlkimisel saab rakendada funktsionaalset tõlketeooriat, *skopos*-teooriat ja relevantsusteooriat.

Töö esimeses peatükis on dokumentaalfilmi tõlge. Tõlge on esitatud subtiitritena, kuid nendelt on eemaldatud ajatemplid. Tõlgitud on filmis osalenud intervjueeritavate kõne. Autor jättis tõlkest välja lähtetekstis olnud tegevuste kirjeldused.

Magistriprojekti teine peatükk annab ülevaate tõlkija teoreetilistest lähtekohtadest. Autor valis oma teoreetilisteks lähtekohtadeks funktsionaalse tõlketeooria, millest on palju kirjutanud Christiane Nord. Koos funktsionaalse tõlketeooriaga kasutas autor ka Hans J. Vermeeri loodud *skopos*-teooriat, mis toetab eesmärgipõhist tõlkimist. Magistriprojekti teine peatükk annab ülevaate ka relevantsusteooriast, millele tõlkijad on tihti subtiitrite loomisel toetunud. Tõlkija kasutas relevantsusteooriat, kuna see keskendub tõlkes kõige tähtsama informatsiooni edasi andmisele. Relevantsusteooriale toetudes sai autor õigustada tõlkevalikuid, kus tihti tuli ruumipiirangust ja muudest aspektidest tulenevalt jätta tõlkest välja osa informatsiooni, mis ei olnud tõlkes relevantne.

Kolmas peatükk kirjeldab magistriprojekti autori tõlkeülesannet ja tõlkeprotsessi. Magistriprojekti raames valminud tõlkele ei olnud otsest tellijat ja tõlge valmis autori enda initsiatiivil. Filmi kasutusloa ja lähteteksti saamiseks pöördus autor filmi produtsendi Eric Day poole, kes selgitas, et film on mõeldud vabalt kasutamiseks, ja andis autorile lähteteksti elektroonilisel kujul Wordi dokumendina. Autori loal kasutab filmi produtsent valminud subtiitrid (sihtteksti) YouTube’i keskkonnas, et lisada filmile eestikeelsed subtiitrid. Tõlkeülesande seadis magistriprojekti autor endale ise. Autori eesmärk oli kasutada ühel subtiitrireal 37 tähemärki ja lähtuda tõlkimisel filmi autorite eesmärgist. Lisaks annab peatükk ülevaate tõlkija tõlkeprotsessist, mis koosnes kolmest etapist. Esimeses etapis valmis filmile toortõlge. Teises tõlkeetapis vaatles autor lähemalt kultuurispetsiifiliste elementide ja

terminoloogiaga seotud tõlkeprobleeme. Kultuurispetsiifiliste elementide ja terminoloogiliste tõlkeprobleemidega kerkisid esile ka mahupiiranguga seotud probleemid.

Magistriprojekti neljas peatükk annab ülevaate valitud tõlkeprobleemidest, mis sihtteksti valmimisel tekkisid. Töösse ei ole autor lisanud kõiki probleeme, kuna probleemid on olemuselt sarnased. Kõikide probleemide töösse kaasamine oleks tähendanud pidevat kordamist, kuna üldiselt olid tõlkelahendused sarnased. Teisalt on magistriprojektile seatud mahupiirang, mistõttu tegi magistriprojekti autor valiku tõlkeprobleemidest, mis iseloomustasid tekkinud probleeme kõige paremini. Valitud tõlkeprobleemide hulka kuuluvad erinevad näited kultuurispetsiifiliste elementide tõlkimisest, terminoloogilistest küsimustest ja mahupiirangust tulenevatest probleemidest. Peatükis näitab autor, kuidas nende probleemide lahendamisel kasutada funktsionaalset tõlketeooriat ja *skopost* ning kuidas autor rakendas relevantsusteooriat.

Magistriprojekti autor loeb projekti eesmärgi täidetuks. Projekti käigus valmisid subtiitrid dokumentaalfilmile “Vegan: Everyday Stories” ja autor näitas, kuidas saab subtiitrite tõlkimisel kasutada funktsionaalset tõlketeooriat, *skopos*-teooriat ja relevantsusteooriat nii, et tõlkimisel säiliks sihttekstis lähteteksti eesmärk.

KASUTATUD KIRJANDUS

Esmane allikas:

Lacey, Glenn Scott (režissöör) 2016. *Vegan: Everyday Stories*. Ameerika Ühendriigid: Northwest VEG

Kasutatud sõnastikud:

Cambridge University Press. i.a. Cambridge Dictionary Online. Kättesaadav <https://dictionary.cambridge.org/>

Collins. i.a. Collins English Dictionary. Kättesaadav <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english>

Eesti Keele Instituut. 2009. Võõrsõnade leksikon. Kättesaadav <http://www.eki.ee/dict/vsl/>

— Eesti keele käsiraamat. Kättesaadav <https://www.eki.ee/books/ekk09/>

Eesti Rahvusraamatukogu, Tartu Ülikooli Raamatukogu. 2006. Eesti Märksõnastik. Kättesaadav <https://ems.elnet.ee/>

Raal, Ain. 2010. Maailma ravimtaimede entsüklopeedia. Eesti: Eesti Entsüklopeediakirjastus

Teised allikad:

Banks, Summer. 2018. Zeal For Life Review – 13 Things You Need to Know. Kättesaadav <https://www.dietspotlight.com/zeal-for-life-review/>

Du, Xiaoyan 2012. A Brief Introduction of Skopos Theory. *Theory and Practice in Language Studies* 2: 2189-2193. Kättesaadav <https://pdfs.semanticscholar.org/2088/daee95dc608e32fd36094c705b0c16ec8fc3.pdf>
(02.05.2018).

Gottlieb, Henrik. 1994. Subtitling: Diagonal Translation. *Perspectives Studies in Translatology*, 1994, 101-121. Kättesaadav https://www.researchgate.net/publication/254334056_Subtitling_Diagonal_Translation.
(04.04.2018)

- Gutt, Ernst August 1996. Implicit information in literary translation: A relevance-theoretic perspective. Kättesaadav <http://cogprints.org/2494/>. (29.4.2018).
- Hatim, Basil. 2009. Translating Text in Context. In Jeremy Munday (ed). *The Routledge Companion to Translation Studies*, 36-53. London, New York: Routledge.
- Irwin, Heather 2015. Hundreds line up for debut of Amy's Drive Thru. *The Press Democrat*. 2015. Kättesaadav <http://www.pressdemocrat.com/news/4232050-181/hundreds-line-up-for-debut?gallery=5777205>. (01.05.2018)
- Kornilitsina, Ekaterina. Rummo, Ingrid 2017. Lawrence Venuti kodustamise ja võõrapärastamise dihhotoomia metafooride tõlkemeetodite uurimise instrumendina eesti-vene tõlkes. *Eesti ja some-ugri keeleteaduse ajakiri*, 2017, 117. Kättesaadav <http://jeful.ut.ee/index.php/JEFUL/article/view/jeful.2017.8.1.07>. (28.04.2018)
- Loogus, Terje 2011. Teksti kultuuriline võõrasus kui tõlkeprobleem. – Elin Sütiste, Silvi Salupere. *Acta Semiotica Estica VIII*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 91-103. Kättesaadav http://www.semiootika.ee/acta/wp-content/uploads/2017/02/Acta_VIII.pdf (02.05.2018).
- Loik, Eve 2005. Funktsionalismi põhimõtete kasutamine Eesti kutseliste tõlkijate hulgas. Kättesaadav http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/17149/Loik_Eve.pdf
- Munday, Jeremy. 2001/2008. *Introducing Translation Studies: Theories and Applications*. Second edition. London, New York: Routledge.
- Van Doorslaer, Triin 2015. Hoiakud tõlkimise kohta ehk kuidas defineeritakse tõlkimist. *Keel ja kirjandus*. Kättesaadav <http://kjk.eki.ee/ee/issues/2015/4/627>. (01.05.2018).
- Nord, Christiane. 1997. *Defining translation function. The translation brief as a guideline for the trainee translation.* Kättesaadav <https://periodicos.ufsc.br/index.php/desterro/article/view/9208>. (15.04.2018)

Nordquist, Richard. 2017. Relevance Theory. Glossary of Grammatical and Rhetorical Terms. Online. ThoughtCo. Kättesaadav <https://www.thoughtco.com/relevance-theory-communication-1691907> (3.05.2018)

Pirbe, Raul 2012. Saate „Ameerika otsib superstaari“ subtiitrite analüüs. Kättesaadav <http://dspace.ut.ee/handle/10062/27423>. (1.5.2018).

Päädam, Johanna. 2017. Tõsielufilmi „1000 hands of the guru: saving Bhutan’s sacred arts“ tõlge ja tõlke analüüs. Kättesaadav http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/57668/paadam_ma_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Sperber, Dan. Wilson, Deidre 1985,1995, 1998, 2002. *Relevance Theory*. Kättesaadav http://ftp.phon.ucl.ac.uk/home/PUB/WPL/02papers/wilson_sperber.pdf. (15.04.2018).

Vainik, Ene 2016. Eestlaste tunded keelepeeglis. Eesti Keele Instituut, 2016. Kättesaadav <http://keeljakirjandus.ee/ee/issues/2017/5/931>

SUMMARY

The aim of this project was to translate subtitles for the movie "Vegan: Everyday Stories", to describe the translation process and analyze selected problems, which occurred while translating. The author of this thesis examined whether it is possible to apply functional translation theory, skopos theory and relevance theory while translating culture specific elements, terminology and how to apply these theories to problems arising from limited space.

The first chapter consists of the translation of the documentary. The translation is given in subtitles, but time stamps are removed. The translation is formed from the speech of the interviewees who participated in the movie. The author left out descriptions of activities in brackets which were presented in the source text.

The second chapter of the thesis gives an overview of the theoretical standpoints of the author. The theoretical standpoint, which the author chose, was the functional translation theory, about which translation theorist Christiane Nord, for example has written about. Together with the functional translation theory, the author also used the *skopos* theory created by Hans J. Vermeer, which supports goal-oriented translating. The second chapter of the project also gives an overview of relevance theory, which translators have used in creating subtitles. The author of this thesis used relevance theory because it concentrates on translating the most relevant information and presenting it in the target text. Using relevance theory, the author had the chance to justify the choices of translation where due to limited space and other aspects, parts of information had to be left out from the target text because they were not relevant.

The third chapter describes the translation task and its process. The translation (or target text) was created due to the author's own initiative. To obtain the permission to use the documentary in the project and for getting the source text, author contacted the producer Eric Day, who explained that the movie was created for using freely and gave the author a source text as a Word document. With the permission of the thesis author, the producer of the movie will use the created Estonian subtitles in YouTube, in order to add Estonian subtitles to the

movie. The author of the project created the translation task. The aim was to use 37 characters in one subtitle line and to create a translation which proceeds from the aim of the movie. In addition, the chapter gives an overview of the translation process, which consisted of three stages. In the first stage, author created a raw translation for the movie. In the second stage, the author examined translation problems related to culture specific elements and terminology. With problems connected to translating culture specific elements and terminology, the problems with limited space also arose.

The fourth chapter gives an overview of selected translation problems, which emerged while creating the target text. The author did not include all problems due to their similarity. Involving all problems would have meant constant reduplication, since in general all the translation solutions were similar. On the other hand, the master's project has a limited size and therefore the author made a choice of problems, which characterized all of the problems. Selected translation problems include various examples of translation of culture specific elements, problems arising from terminological issues and volume constraints. In this chapter the author shows how she used the functional translation theory and *skopos* and how the author applied the relevance theory.

The author of the master's thesis has completed the aim of this thesis. In the course of the project, the author created subtitles for the documentary "Vegan: Everyday Stories" and the author showed how to use functional translation theory, *skopos* theory and relevance theory for maintaining the aim of the source text.

Lõputöö autori kinnitus

Olen lõputöö kirjutanud iseseisvalt. Kõigile töös kasutatud teiste autorite töödele, põhimõttelisele seisukohtadele ning muudest allikatest pärinevatele andmetele on viidatud.

Autor: Sandra Timpmann

.....

21.05.2018

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Sandra Timpmann,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

Dokumentaalfilmi „Vegan: Everyday Stories“ tõlge ja tõlke analüüs

mille juhendaja on Reelika Saar

1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace´i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 21.mai 2018